

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

49

1851

**N. ZAHLES
SEMINARIUM
OG
ELEVFORENINGEN N·Z·S
1960**

N. ZAHLES
SEMINARIUM
OG
ELEVFORENINGEN N·Z·S
1960

KØBENHAVN 1960

N. ZAHLES SKOLE

*Bestyrelsen består af
rektor frøken A. M. Friis, overbestyrerinde;
seminarierektor Poul Hartling, næstbestyrer;
bestyrerinde frøken K. Lund, seminariелеktor frøken E. de
Linde Sørensen, kasserer, og landsdommer Mogens Hvidt*

I

DEN FULDSTÆNDIG HØJERE ALMENSKOLE FOR PIGER

*A. Barneskolen
(1ste til 9ende klasse incl.)
B. Eksamensklasserne til pigeskole- og studentereksamen
Rektor: frøken A. M. Friis*

II

DET STATSANERKENDTE PRIVATSEMINARIUM *med dertil hørende barneskole*

PRIVATSEMINARIET
*med tilhørende præparandklasse
Rektor: Poul Hartling
Inspektor:
frøken Helga Thomsen*

SEMINARIESKOLEN
*(for- og mellemskole samt realklasse)
Bestyrerinde: frøken Kristine Lund*

*I forbindelse med disse skoler står:
kursus til faglærereksamen*

N. ZAHLES SEMINARIUM

1851

*begyndte Natalie Zahle
en privatlærerindeuddannelse*

1860

*oprettede Natalie Zahle en almuelærerindeskole
i forbindelse med den af hende grundlagte skole*

1877

*flyttedes N. Zahles Skole
til de nuværende bygninger Nørrevold 7*

1885

*blev N. Zahles Skole en selvejende institution
ledet af en bestyrelse*

1894

*omdannedes Almuelærerindeskolen
til »N. Zahles Privatseminarium for Kvinder«.
Foranledningen var seminarieloven af 1894*

1895

*knyttedes til seminariet som øvelsesskole
»N. Zahles Seminarieskole«*

1924-27

indrettedes de første faglokaler

1930-33

*fik seminariet ved ombygning indrettet nye klasse-
værelser og faglokaler. Foranledningen var
seminarieloven af 1930*

1953

*indrettedes et nyt klasseværelse, en musikstue
og en specialklasse*

1954

*Seminariet optager så vel mandlige som kvindelige
elever på studenterlinien - fra 1957 på begge linier*

*Seminariet har fornyet ministeriel anerkendelse
for tidsrummet 1954-60*

Udsendt af:

N. Zables Seminarium og N. Z. S. 1960

Trykt i:

Rud. Pallesens bogtrykkeri,

Gutenberghus, Hillerød

ÅRSSKRIFTET er seminariets hilsen til venner og medarbejdere og til tidligere og nuværende elever. Det bringer bud om året 1959 på N. Zahles Seminarium og indledes - med særlig hilsen til årets dimittender - med dimissionstalen fra 13. juni 1959.

Efter at de sidste mange års drøftelse af skolens struktur eller opbygning er ebbet lidt ud, har den pædagogiske diskussion nu samlet sig mere om skolens indhold og målsætning, om læseplaner og idégrundlag. Og ligesom der i strukturdebatten optrådte et modsætningspar: udelte skole - delte skole, er det, som om der også nu mellem de mange pædagogiske enkeltspørgsmål øjnes et modsætningspar: det specielle - det almene.

Hvad skal skolen især lægge vægt på, det almene eller det specialiserede? Skal den uddanne *for livet* - eller for erhvervslivet - skal der være en skole, som er *ens* for alle, eller skal den have mange linier, og hvori skal disse linier adskille sig fra hinanden? Her indblander sig den også ofte opstillede modsætning mellem at oplære og opdrage. Skal vi især lægge vægt på kundskaber eller etiske værdier, skal vi især træne hukommelsen, opøve intellektet, indlære boglig viden - eller skal vi samle os om karakteropdragelsen og søge at give en god livsindstilling og fremme evnen til samarbejde? Sagt med slagordene: gælder det karaktererne eller karakteren, er det vigtigst at være dygtig eller at være god?

Ingen er i tvivl om svaret, selvfølgelig er karakter vig-

tigere, ædlere, bedre end karakterer. Men ikke desto mindre er det karaktererne, vi noterer på eksamensbeviserne og siden ansætter folk efter. Og mange synes, at man er da ikke »rigtig færdig« med en skole, hvis man ikke har været oppe ved et grønt bord og fået en karakter.

Den problemstilling: det almene over for det specielle er ikke blot skolens, men den går igen i hele vort samfundsliv. Her står også det specielle over for det almene, undertiden i diskussionen forenklet til det tekniske over for det humane eller specialisten over for det almindelige menneske, (hvis der overhovedet eksisterer et sådant), eller - maliciøst udtrykt - sagkundskaben over for den sunde fornuft.

Vi kan jo lide at lade tanken vibrere mellem to modsatte ting; vi synes ofte, at vi forstår bedre og ser klarere, når vi stiller to ting op *imod* hinanden; men der skal jo ikke nogen dybtgående overvejelse til, før man spørger, om det ikke blot er en konstruktion, altså et tankeeksperiment, at stille det op som et *enten-eller*, om dog ikke der altid i det konkrete vil blive tale om *både - og*.

Det almene kan ikke undvære det specielle. Vi ender i tomme fraser, i store luftige almindeligheder, hvis der ikke er konkret specialviden og sagkundskab bag ved. Det såkaldte humane eller humanistiske kan heller ikke undvære - og heller ikke skilles fra - det tekniske.

Det gør ikke et menneske fattigere at blive specialist eller fagmand på et felt, tværtimod er der en sjælelig tilfredsstillelse ved at gå i dybden med et fag; det gør godt, hvis man ikke skal blive stående på halvvejen, men virkelig - efter ens evne og tingens art - kommer så langt, det er muligt; og jeg er ikke i tvivl om, at *det*: at blive et lille stykke af en specialist, af en fagmand på et bestemt område, det befrugter og beriger alle andre områder. Både hvad angår metode og erfaring, kommer det en til gode overalt; man får også en vis sikkerhed, en fornem-

melse af, hvordan det er at arbejde med en sag, - og man får en erfaringsviden om, at det ikke går an at slå sig til tåls med halvviden og 2.- eller 3.-håndsviden - og så tro, at *det* er det endelige svar.

Er det rigtigt, at det almene ikke kan undvære det specielle, er det omvendte ikke mindre rigtigt. Jo mere specialist, jo mere trænger man til almen-viden; jo snævrere det område er, hvor man går i dybden, jo mere mangler man i bredden. Man ender i det golde og det uvirkelige, hvis man ikke ser det specielle i en større sammenhæng. Så tror myren, at stjernen også er en myre.

Må jeg minde Dem om Kromanns udmærkede billede fra hans bog om den højere skoleundervisning (1886): Tænk dig, siger han, et maleri på en alens højde og bredde! Tænk dig det bedækket med et stykke papir, inddelt i lutter kvadrattommer, og tænk dig en flok kunststuderende elever stillet op foran det! Med sin kniv skærer læreren forsigtigt et enkelt af papirets kvadrater ud og lader eleverne stirre på den blottede kvadrattomme af maleriet, indtil timen er ude. Så klitrer han atter vinduet til for næste dag at afsløre dem en ny kvadrattomme, og sker der ingen standsning, vil hele maleriet således være set efter 576 timers forløb. Og ganske vist øjner man kun små portioner ad gangen: en dag en finger, en anden dag en næse, en tredje dag en halv sky og en fjerde, uheldig dag lutter blå luft, og ganske vist har man allerede glemt, hvad der fandtes bag første kvadrat, når man er nået til det tiende, - - men med hvilken systematisk grundighed er man så ikke til gengæld gået frem! - -. Man kunne passende kalde dette at studere kunst »efter de mindste kvadraters metode«.

Nu anvender Kromann sit billede i en bestemt sammenhæng, som ikke vedkommer os her -, men selve udtrykket: »at studere efter de mindste kvadraters metode« bider sig jo let fast i ens hukommelse, og det kan ikke blot

finde anvendelse på det almindelige skoleskemas og pensums princip, som vi alle kender det, men også på meget specialtvæsen, som netop drejer sig om de mindste kvadrater, og som aldrig får opdaget, hvad billedet forestiller.

Det specielle kan ikke undvære det almene - for at få sammenhæng i tingene og for det menneskeliges skyld, at dog mennesket ikke skal blive fagidiot, det vil jo i følge en gammel åndrighed sige: en, der ved mere og mere om mindre og mindre; det kan i alle fald blive en fare for det menneskelige, hvis man bliver en quizvinder, der nøjes med eet lille område, men ellers er tom og uden berøring. Livet er rigere og større end den lille parcel, som jeg dyrker, - men det skal altså på den anden side ikke betyde, at så kan jeg forsømme at dyrke min lille jordlod.

Nu er det jo ikke meningen at tale om disse ting i al almindelighed, for vi er jo i en speciel situation - nemlig samlet om 61 nye lærere. Men hvis der er noget rigtigt i, at det er værdifuldt at fastholde begge synspunkter også i den spænding, hvori de holder hinanden: det almene og det specielle -, så må læreruddannelsen stærkt nærme sig idealet af en uddannelse!

Hvorfor? Fordi den på engang efter dansk skoletradition fastholder et all-round synspunkt og samtidig giver plads for et speciale. Efter lovens mening er det seminariets opgave at uddanne Dem til lærere i almindelighed og samtidig til speciale-lærere i Deres liniefag.

Nu vil jeg forfærdelig nødig have dette opfattet sådan, at De skulle være færdige i dag. De er færdige med at gå på N. Zahles Seminarium, men De er ikke færdige med at uddanne Dem til lærergerningen. Og den dag, De bliver det - eller tror at være det, - er De vist i grunden færdige med at være lærere. Det, De har fået, er - som vi håber - en igangsætning. Jeg har et yndlingsudtryk derom: Vi vil sætte Dem på sporet! De skulle gerne være sat på

sporet i alle skolens fag - og være sat særlig grundigt og eftertrykkeligt på sporet i eet bestemt fag, Deres liniefag.

Men altså, med understregning af, at De forhåbentlig stadig og altid vil fornemme, at De endnu ikke er tilende med uddannelsen, er der dog dette dobbelte over et seminariums indstilling, at vi på éngang skal omfatte det almene og fordybe os i det specielle.

I øjeblikket diskuteres læreruddannelsen som så ofte før. De fleste der tager ordet, ønsker uddannelsen mere specialiseret. Og det er jo såre let at forstå og let at argumentere for. Tænk, hvis man kunne samle uddannelsen i hvert fald de sidste par år om eet eneste fag. Enhver faglærer får jo formelig vand i munden ved tanken. Så kunne vi, hver især, endelig engang nå det, som vi så gerne ville.

Ikke desto mindre vil jeg slå et lille slag for at blive ved den grad af specialisering, som vi nu er nået til, og jeg tror, at vi kun meget tøvende skal gå videre.

Og i folkeskolen, hvor De nu skal øve Deres gerning, fra 1. hovedskoleklasse til 3. real - dér tror jeg, det er såre vigtigt at holde sig specialiseringen fra livet længst muligt.

Hvis man skal skabe sig en levevej som slangemenneske, så kan det jo godt være, at man helt fra barneårene skal holde sig livsmålet for øje og gå i skarp træning; men det er nok ikke meningen med ret mange af os, at vi skal være artister hverken på den ene eller anden måde. Jo længere vi venter i skolen med specialisering, jo bedre. Det er et stort spørgsmål, om det ikke er et fejlgreb også f. eks. med liniedeling i gymnasiet. Jo mere manuel og teknisk vores verden bliver, jo mere speciel og faginddelt bliver den - men samtidig snævrere og fattigere. *Skolen skal ikke blot være for et lille stykke af mennesket, men for det hele.*

Når jeg tænker på en lærers gerning og på, hvad jeg vil ønske for en sådan gerning - og ved en dimission er det jo

netop i forgrunden for os: at hilse Dem fra seminariet og ønske godt for Deres gerning som lærere - så strejfer mine tanker så ofte ind på dette med det almene, og jeg skal straks vende tilbage til, hvad jeg mener med det.

En lærer skal føre an, skal yde, skal skabe. Dertil kræves samletthed, en viden om hele mennesket og kærlighed til hele mennesket, dertil kræves rigdom, og dertil kræves optimisme. Jeg har læst mig til, at H. P. Hanssen engang sagde: »Der skal optimisme til for at kunne skabe«.

Måske er det forkert at sige rigdom, måske skulle man hellere sige: et sted at øse af. En lærer skal vel ikke selv være som kilden, men snarere som kanalen. Har han det ikke selv, må han dog vide, hvor han kan øse.

Bag al undervisning, al skolegerning ligger bevidstheden om, at der er en bestemmelse over mennesket. Der er en bestemmelse over mig og mine elever.

Den kan f. eks. udtrykkes ganske snævert og specielt: de skal lære at stave, og jeg skal lære dem at stave.

Men det gør ikke rigtig fyldest at sige det specielt - og derfor må vi prøve at sige det alment.

Det almene: det er nu ikke blot alle specialerne i en sum. Således fristes et dansk skolebarn og skolemenneske til at tro. Ikke sandt: 8-9 regning, 9-10 dansk, 10-11 historie, 11-12 religion - fagene: det er alle specialerne, og *bele* skemaet: det er det almene. Når vi lægger sammen og bliver dygtige i alle 17 fag, så er vi inde i det almene.

Jeg kunne lide at sige: det almene, som jeg nu bruger ordet, er ikke specialernes sum, - men *det er, hvad der har med menneskets bestemmelse at gøre.*

Er der ikke en bestemmelse over menneskene, en mening med livet, så er der ikke noget alment.

Jo mere tvivlen om meningen med et menneske breder sig, jo mere deles livet i sær-interesser. Kristendommen og Gud bliver så også det specielle, en speciel interesse for de særligt religiøse.

Men kristendommens budskab gør netop fordring på at være det almene - det, som har med ethvert menneskes bestemmelse at gøre, og det er min tro, at man ikke taler ret om, hvad det *er* at være et menneske, hvis ikke det synspunkt er med.

Når jeg i dag ønsker Dem til lykke med at skulle gå ind i en skolegerning, ville jeg gerne gøre det med den dobbelte mening: at dette er noget *specielt*. Det er Deres særlige interesse, Deres fag, Deres linie - jeg håber, De vil gøre Deres yderste her, at De altid vil studere videre, aldrig holde op - og at det er noget *almment*; for de børn, der bliver Dem betroet, er ikke blot hoveder, der skal lære at regne, hænder, der skal lære at skrive, kroppe, der skal lære at gøre gymnastik, - men det er også mennesker, der skal lære at leve. Derfor er De ikke blot sproglærere eller regnelærere, men De er *lærere*, sådan vil vi i alle fald gerne betragte Dem, og til at være det ønsker vi Dem i dag lykke og held.

Dette dobbelte ønske kunne jeg måske samle i eet udtryk, ikke fordi det er særlig tankeklart eller konsekvent at gøre det sådan, men fordi det er en hjælp at prøve at formulere det med et enkelt udtryk: jeg ønsker Dem lykke til *at være åbne*. Åbne over for Deres fag, ivrige efter at følge med i Deres speciale, - og åbne for alt stort og skønt heneden, sagt med Grundtvigs billede: med muldjord i bryst - dér kan solstrålen bo, dér kan himmelbyg gro! - og åbne over for andre mennesker, dem vi er sat sammen med, og som vi ikke skal isolere os fra i selvnokhed - især vel: åbne for hvert barn, som skal have indgang hos Dem, og ha' del i noget af det, som er Deres - og jeg gad vide, om det ikke er rigtigt, at *det* er betingelsen for, at en lærer kan få lykke til at åbne barnets sind og barnets øje. Man skal vel selv kunne se for at lære andre at se, og den tillukkede kan næppe åbne andre sind.

Jeg gennemgik engang den danske gudstjeneste med en

flok drenge og piger og da også indgangsbønnen: Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du Gud Fader, min Skaber, du Herre Jesus, Min Frelser, du gode Helligånd, i liv og død min trøstermand vil tale til mig. Og så hedder det videre: Oplad nu, for Jesu Kristi skyld ved din Helligånd mit hjerte, - og jeg spurgte: Hvad betyder: oplad mit hjerte- og en dreng svarede: det betyder: *fyld!* Han tænkte på en akkumulator, som man *lader op*; indgangsbønnen tænker jo på en dør, der *lukkes* op. Jeg synes stadigvæk, det var et glimrende svar af den dreng. Oplad mit hjerte!

Jeg ønsker da, at De må gå herfra ud i skolen - med *opladte sind* - og lad det så være både i den specielle og den almindelige betydning af ordet.

LÆSEREN SOM MEDARBEJDER

Af seminarielektor Paul Nørreslet.

MARTIN A. HANSEN har engang i et brev der besvarede nogle spørgsmål angående »Løgneren« sagt følgende: »Personen har sit selvstændige liv, og det kan den ikke få, uden der for fortælleren vedbliver at være et eller andet ukendt ved den - selvfølgelig i de dunklere og finere elementer i psyken. Forfatteren ved, hvad personen gør og siger, i mangt også hvad han tænker, men dækker disse tanker over mere end de rummer, er han ikke altid i stand til at gennemskue dem (hvad personen måske heller ikke selv kan), men selv om han til det yderste anstrenger sig for at forstå og gennemskue ham, nærer han ikke noget ønske om fuldstændig at kunne gennemskue ham, men frygter det, for i samme nu vil personen dø som levende skikkelse. Naturligvis vil det i mangt være sådan, at der er nogle af forfatterens reaktioner der stofligt indgår i sådan en hovedperson, men det sker lidet bevidst, og det er for forståelsen sekundært, da det alligevel er underordnet en anden organisk sammenhæng, den anden personlighed, og det derfor kan glide over i andre netop personlige betydninger. Forfatteren sidder ikke og putter ind i personen, i alt fald kun så længe figuren netop kun er figur, endnu ikke sig selv. Siden putter man ikke egenskaber ind, men opdager dem. Med andre ord: forfatteren har ikke stort mere at sige en god læser, end det der allerede står i bogen, og bryder sig heller ikke om det.«

Det er både pudsig og betagende at erfare om digterens næsten bogstavelige tro på, at den digteriske figur - hvis skabelsesprocessen lykkes - kan frigøre sig fra sin skaber og leve selvstændigt. Og det er værd at hæfte sig ved at denne nyskabte person efter digterens mening er »underordnet en anden sammenhæng«. Og endelig er hans påstand om at den »gode« læser er ligeberettiget med forfatteren i fortolkningen interessant.

Mange litteraturforskere vil definere det midterste punkt som den kunstneriske helhed, og dermed mene noget meget ophøjet, et mellem himmel og jord svævende, uantasteligt begreb. Mere håndgribeligt bliver et sådant begreb måske imidlertid, hvis man også tager punkt 1 og 3 i betragtning, og forklarer den kunstneriske helhed som den cirkel inden for hvilken digter og læser samarbejder jævnbyrdigt, vel at mærke den gode læser - den læser der har forudsætninger for at mødes med netop den digter i netop det værk. Således forstået har et digterværk kun »eksistens« i forhold til sin rette læser (i beklagelige tilfælde »hin enkelte«, som Kierkegaard taler om). Martin A. Hansen har jo også andet steds beskæftiget sig meget med problemet om samarbejdet med læseren; navnlig har han eksperimenteret med det i »Midsommerfesten« (fra »Tornebusken«), hvor han spalter sig selv i forfatter og mandlig hovedperson (plus efterhånden endnu flere af novellens figurer) og lader læserinden være dels læser, dels den kvindelige hovedperson - netop ud fra den opfattelse at der i den naturalistiske roman og novelle oftest tiltrænges mere kontakt med læseren. I »Løgneren« har han prøvet at mane et sådant samarbejde frem, dels ved bogens hele lunefulde karakter, dels ved den intime dagbogsform, dels ved hjælp af den konstante tiltale til den abstrakte Nathanael, hovedpersonens »rene« alter ego, en slags homunculus der også kan fornemmes som identisk med læseren.

Derfor er de »udødelige« værker og litterære skikkelser jo også netop de almenmenneskelige, der har kunnet fastholde en kæde af talrige medarbejdere ned gennem tiderne; tydeligst er dette forhold naturligvis ved den mundtligt overleverede litteratur, hvor »værket« *kun* lever i kraft af det fortsatte medarbejderskab - og ofte skifter skikkelse undervejs; men også for den trykte litteraturs vedkommende er det tydeligt.

Man kunne mere sig med at søge dette påvist på et enkelt felt: Det er min opfattelse at de fleste har en medfødt forkærlighed for *dobbeltskikkelsen* i litteraturen. Nok har de store enkeltpersoner vor bevågenhed, og nok er der noget besnærende ved folkedigtningens berømte tretal (hvis pointe jo *også* er en samling om enkeltpersonen), men vi har en ganske særlig hengivenhed til overs for de store dobbeltskikkelser - den store og den lille, den høje og den lave - der vandrer, rider, sejler eller rejser side om side og møder hændelserne »dobbelt« - sådan som Don Quixote og Sancho Panza, Peder Paars og Peder Ruus, Thor og Loke, Vorherre og St. Peder, Robinson og Fredag - ja endog Phileas Fogg og Passepartout, Sherlock Holmes og Dr. Watson, Chaplin og Jackie Coogan, Fyr-tårnet og Bivognen samt Peter og Ping gør det - for slet ikke at tale om det sidste lille charmerende skud på »folkedigtningens« stamme: elefanten og musen, som de senere år synes at være på én lang tur, gennem store skove og over gungrende broer.

Nok synes der i alle de nævnte eksempler at være tale om et herre og tjener-forhold, men væsentligere er det vist, at de to *følges*, at de er forskellige og dog har et fællesskab og ligesom oplever dobbelt. I alle tilfælde ville den dominerende skikkelse blive abstrakt og intetsigende hvis den berøvedes sin ledsager; og fællesskabet er ikke blot af teknisk art, som forholdet mellem anekdoternes evindeligt samtalende par, eller mellem helt og confiden-

ter i de klassiske dramer; og det falder sjældent sammen med forholdet mand-kvinde eller med kontrasten mellem rivaler. De nævnte dobbeltskikkelser popularitet skyldes snarere deres sammenfald med noget dobbelt i menneskets psykiske struktur. Uden at vove mig alt for langt ind i fagpsykologien tør jeg måske påstå, at skaberne af (og »medarbejderne« ved) disse dobbeltskikkelser i dem har projiceret enkeltmenneskets »herskende egenskab« og dennes ledsagende modsætning - og netop derved i kunsten har understreget disses nødvendige samhørighed i livet (i personen). Der kan måske ligge den elementære menneskelige erfaring bag, at når man i en livssituation reagerer på én måde, har der altid ligget et andet »jeg« parat til at opføre sig stik modsat.

Denne kombination af fællesskab og kontrast i menneskesindet lader sig tilsyneladende bedst anskueliggøre episk; disse dobbeltfigurer er mere plastiske og imødekommer langt bedre modtagernes trang til medarbejderskab end vor tids ensidige understregning af spaltningen (hyppigst dramatisk eller lyrisk udtrykt). Vi *kan* dog også møde dem i moderne fremstilling; Steinbecks »Mus og Mænd«, den italienske film »La Strada« (her mand-kvinde) og den amerikanske film »Lænken« (en hvid og en sort) er strålende eksempler herpå; disse dobbeltskikkelser, på vandring, lever videre i modtagerens sind; og det gør også Martin A. Hansens Jonathan Smed og Esben Askelad. Sidstnævnte både morsomme og betagende dobbeltfigur, smeden bærende den trætte Askelad på sine vældige skuldre, får forhåbentlig et langt liv i nutidige og fremtidige læseseres bevidsthed; det moderne menneske med dets længsel efter at være umiddelbar og »hel«, kombineret med dets ærlige erkendelse af at være rationel og spaltet, kan vanskeligt finde sig selv »samlet« tydeligere end i denne myte - med længselen forstørret op til en dominerende rolle. Denne myte er enklere, og står vel derfor

stærkere i modtagernes medarbejdende bevidsthed, end en anden af Martin A. Hansens store myter - den hvori kontrasten og vandringsfællesskabet mellem det rene og det urene atter er spaltet i hver to: ridderen Kristoffer og den katolske gardén som de rene, den gamle hedning og den slatne munk som de urene; men også her er der muligheder for fortsat arbejde på linie med vort dobbelfigurmotiv.

At det også kan gøres på helt moderne vis demonstrerede Klaus Rifbjerg for et par år siden med »Den kroniske uskyld«: Den københavnske skoledreng, bogens jeg, ved navn Janus (mærk navnet: den dobbeltansigtede) forguder kammeraten Tore (der Tor?) - som et menneskes urene jeg forguder sit rene jeg -; intet har værdi for ham hvis det ikke opleves sammen med Tore, de optræder altid som par; vanskelighederne begynder først at melde sig da pigen Helle (den lysende, jf. Alma Stjerne i »Adam Homo«) kommer ind i billedet, men kammeratskabet holder; Janus bliver blot mere og mere »uren«, bl. a. gennem nogle forjaskede forhold til piger, mens Tore forbliver den rene, også i forholdet til Helle; jo mere hans samvær med Janus imidlertid løsnes, som det må, des mere uholdbar bliver hans serafiske renhed; over for den hårde og onde virkelighed, repræsenteret af Helles moder, svigter den - Helle tager livet af sig og Tore mister forstanden; kun Janus synes at skulle leve et normalt liv, omend fattigere på illusioner. Et absolut »rent« menneske er ikke af denne verden, et absolut »urent« ville ikke være et menneske, kun som dobbelt-jeg kan det eksistere. Bogen er ingenlunde så banal som et kort referat kunne lade formode; Janus-Tores vandring gennem de kendte københavnske gader appellerer med held til samme slags læsermedarbejde som parret Don Quixote-Sancho Panza eller Jonathan-Askelad. Det er en god bog.

Det er næppe helt tilfældigt at »Faust« hyppigt omtales

i Rifbjergs bog, for også her har vi jo en af litteraturens store dobbeltskikkelser: Faust-Mephisto; det stræbende menneske Faust ville være en abstraktion uden sin igangsættende dæmon; og deres dobbeltvandring gennem verden og livet og tiden er måske nok så suggestiv som Faust-Gretchens idyl og tragedie.

Men vore egne store enkeltfigurer - Aladdin, Adam Homo, Brand, Per Gynt - kan de også bringes på denne formel? Ja, nu er jeg nået dertil at man uvægerlig vil beskylde mig for at forvrænge mit stof efter privat behov, men ikke des mindre er jeg måske her inde på det aller-væsentligste, for jeg taler jo om læseren som medarbejder, og jeg er selv læser. For mig som læser er Aladdin for det første intet uden Nouredin - det er en selvfølge -, men ikke blot hører de sammen som kontraster, også som samarbejdende elementer af »geniet«; Aladdin er en abstraktion som selvstændigt geni; geniet ser vi egentlig kun i den scene hvor de to spadserer uden for byen - og den scene og dens samtale opfatter Vilhelm Andersen som en afspejling af Oehlenschlægers og Steffens' berømte 16-timers spadseretur. Meget mod min vilje lader jeg her personalhistorien glide med ind i sammenhængen, men enkelte af dennes »mytiske« situationer *kan* være så vægtige i vor bevidsthed at de spiller fuldt så stor en rolle her som den fiktive litteraturs. Og Oehlenschlæger-Steffens samt Aladdin-Nouredin - spadserende og samtalende - det er to udgaver af vor guldalders »geni«, bevaret og levende i vor bevidsthed som dobbeltfigurer, der svarer til noget i os selv.

Det ville være for subtilt, herefter (med visse litteraturhistorikere) at påstå at Aladdin i vor bevidsthed udgør en anden dobbeltfigur sammen med Adam Homo; teoretisk *kan* der ses et på én gang modsat og samvirkende forhold mellem de to tolkninger af det samme motiv, lykvens yndling og hans indres forhold til den ydre lykke

(og »Adam Homo« er vistnok tænkt som modstykke til »Aladdin«), men i vor bevidsthed kan de nok ikke bringes sammen, vandrende side om side ud ad den samme landevej; det kan derimod Adam Homo og Paludan Müller.

Alle læsere der har et minimum af litteraturhistorisk viden oplever den unge Adam Homo som nogenlunde identisk med den unge Paludan Müller - indtil deres alvorlige »fælles« sygdom; hvorpå de vandrer videre i hver sin vejside, dels som digterens realiserede mulighed (den nøjsomme skribents vej med stigende indre vækst), dels som hans blot tænkte mulighed (den stigende karrieres vej med tilsvarende etisk forringelse), kontrapunktisk parallelliserede. Det er at øve vold mod digtningen - men det er en voldshandling som læseren i sit medarbejderskab er berettiget til at øve; han gør det i alt fald, det er den store digtnings kår; den lille digtning synker blot til bunds. - I flugt hermed vil jeg ganske kort påstå at Brand og Per Gynt i Ibsen-læserens bevidsthed står - eller går - som to sider af den samme person, enten den ene eller den anden som den dominerende, men nødvendige for hinanden; ingen læser kan tænke på den ene uden at minde den anden. Og litteraturhistorisk ved man at Per Gynt fødtes under Ibsens arbejde med Brand.

At jeg ikke hidtil har nævnt Fritz-Licentiaten fra Poul Møllers »En dansk students eventyr« skyldes, at jeg med dem mener vi er på vej ind i *den* »moderne« litteratur der ensidigt understreger spaltningen i personligheden; og dog, der er måske hos Poul Møller tilvejebragt så megen balance i billedet, dels ved den fælles ramme (møllekroen, andejagten), dels ved det for så vidt harmoniske, samspillende forhold mellem de to kontrastfigurer, dels ved midterfiguren Berthels formidlende funktion - denne balance i digterens personlighed der holdt de stridige elementer sammen, og trods alt gjorde dem til ét - og vistnok

også gør det i læserens sind. Det kniber mere efterhånden som vi nærmer os vor egen tid. Baggers udspaltede »brødre« (i »Min broders levned«), Schacks udspaltede »fantaster« af forskellig grad (i »Phantasterne«) eller Drachmanns Gerhard og Ulf (i »Forskrevet«) lader sig ikke rigtig fornemme sammen, og til gengæld lader I. P. Jacobsens Niels og Erik (i »Niels Lyhne«) sig kun opfatte som to så længe de kun er »figurer«; så snart de begynder at leve smelter de sammen og er blot 2 gange I. P. Jacobsen; »Niels Lyhne« er for lyrisk.

Skismaets problem lader sig nok bedst betragte gennem Stevensons »Dr. Jekyll og Mr. Hyde« og H. C. Andersens »Skyggen« - og så den mest »moderne« af dem alle: Sagaen om Ravn og Gunløg Ormetunge!

Der er i sidstnævnte værk ikke - som i Rifbjergs bog - tale om større eller mindre »renhed«, men om stort eller almindeligt *format*; vi er jo i det gamle Island. »Personlighedens« ramme er den jernhårde skæbne, meddelt i den indledende drøm, og dygtigt sammensvejset med bogens kunstneriske struktur. Personen hedder Ravn-Gunløg; forfatterens dominerende element har utvivlsomt været »ravnsk«, læserens er det også; en »Gunløg« læser ikke. Sagaen burde hedder Ravns og Gunløgs Saga - eller Ravns Saga. Den almindelige mand går til grunde under et fortvivlet, på en måde »heroisk« forsøg på at realisere det element i sin personlighed der kunne kaldes drømmen om det store format. Dette element er personificeret i Gunløgs skikkelse. Forholdet til Helga er prøvestenen, men Ravn kommer til kort da han indtager Gunløgs plads i forholdet til Helga. Dermed er vejen banet til den endelige personlighedsprøve, og det mest »plastiske« i denne bog er måske de to halve menneskers rejse *efter* hinanden, henimod den store afgørelse. Ved denne - tvekampen i det fremmede hvor den besejrede Ravn misbruger Gunløgs tillid - afslører den lille mand sig som fortvivlende lille,

og begge går til grunde sammen. For de er jo ét. - Ole Wivel har i »Vindrosen« december 59 skrevet et digt med titlen »Ravn før sin død«, der lyder således:

Det hug mod Gunløgs hoved
skæmmer også mit eftermæle
men gør mig mere til den jeg er.
Æreløs? Jeg prøvede det umulige.
Det er min hæder.

Helga i mine arme: hver eneste gang
strakt på Gunløgs røde kappe
som døende på sit bål.
Kampen var ulige som en skæbne
på forhånd var udfaldet givet.
Men min ret kan ingen krænke mere
nu han er død.

Kold blæser vinden i græsset
de fremmede er gået
og medlidenhed drevet på porten
som en stodder.

Nu synker også jeg. Helgas tanker
tuder snart som ulve i natten
når hun hører om Gunløgs død.

Jeg mener Ole Wivels tolkning på flere punkter er overensstemmende med den her anvendte. Han har haft samme fornemmelse af dobbeltskikkelsens psykologiske karakter, og af tyngdepunktets placering. Ellers er rivalforhold sjældent en så tydelig projicering af det dobbelte i enkeltmennesket, og i hvert fald opnås der sjældent en så plastisk virkning: Ewalds Balder og Hother (i »Balders død«) er klart nok personificeringer af den himmelske og den jordiske Ewald, der førte en livslang kamp om herredømmet, men nogen skikkelsesdannende evne havde han ikke; heller ikke Johannes Vig og ingeniøren i deres rivalisering om Annemari (i Martin A. Hansens »Løgneren«)

er plastiske eller opfattes som dobbeltskikkelse (mærk iøvrigt Johs. Vigs udtrykkelige allusioner til Ewalds drama); snarere kunne man også her gribe langt tilbage og nævne Sigurd og Gunnar fra Vølsungedigtningen, samt Kain-Abel-myten (hvor brødrene er rivaler i forholdet til faderen); her har netop to moderne digtere fundet stof til illustration af stridige elementer i menneskesindet, Branner i »Thermopylæ« og Steinbeck i »Øst for Paradis«; den psykiske ramme er blot kunstnerisk udvidet til familiens.

Mens man ellers i vor tid hyppigst forholder sig lyrisk (omend ofte i dramaer) til kampen mellem menneskets officielle jeg og dets dæmon - dette tema der er blevet så akut, dels gennem Freud og hans skole, dels gennem anden verdenskrigs desillusionerende afsløringer af menneskenaturen (der er mængder af eksempler hos Branner og Pirandello, desuden i Faulkners »Messe for en skøge« og Abells »Kameliadame« - mærk i øvrigt Branners skitse »Samtale med en klovn«, hvori han tager afsked med den lidt latterlige »rene« figur, som f. eks. Clemens i »Rytteren«, som dominerende faktor i personligheden), så har man for ca. hundrede år siden taget håndfastere på sagen. Stevensons »Dr. Jekyll og Mr. Hyde« er vel klassikeren over alle klassikere på dette punkt. Her har vi en håndgribelig personificering af det stridende gode og onde jeg, med utvetydig påpegning af at skuepladsen er personligheden, altsammen på den folkelige romans niveau. Faren ved at lege med det dæmoniske i jeg'et er vel aldrig blevet klarere anskueliggjort end her. Det onde sejrer; da den eksperimenterende dobbeltperson er ved at blive pågrebet (for ugeringer, begået af den anden halvdel) er kun den onde tilbage (Mr. Hyde), og han tager sit liv. - Den bog lever videre i manges sind via den originale bog, en easy-reader og flere filmatiseringer. - I plastisk virkning ligger den nær op ad vore store, harmoniske vandrende venner.

Om dobbeltskikkelsen den lærde mand og skyggen i H. C. Andersens »Skyggen« siger Villy Sørensen i »Digtere og dæmoner«: Det handler jo ikke om to personer, men om to sider af det samme menneske, såsandt skyggen hører sammen med sin »herre«, og om spaltninger i dette menneske, såsandt skyggen river sig løs og fører en selvstændig tilværelse«; og han siger, med brod mod den litteraturforskning der interesserer sig mere for digterens modeller end for digtningen selv: »Det er skyggen der diktatorisk behersker verden, og eventyret viser at de herskende skygger just har revet sig løs af de altfor godtroende mennesker. Den moderne syge - og »humanismens« krise - er i tide blevet diagnosticeret af H. C. Andersen - og de diagnosticerede talte i deres sygdom videre om Edvard Collin der ikke ville sige du til Andersen.«

Over for Villy Sørensen kunne man vel anføre, at det kan være lige så farligt at bruge dybdepsykologiens briller som personalhistoriske; men i nærværende sammenhæng, der ikke gør fordring på at have afbildet nogen absolut sandhed, er det morsomt at finde en meningsfælle (ud fra andre forudsætninger) der lægger mere vægt på kunstværket som en uløselig del af digterens psykiske virkelighed, end på den ydre verden der kan have givet ham stof. Andersen har i sig selv huset både den ægte og den golde (men beregnende og populære) åndspersonlighed (jf. »Nattergalen«, »Klokken« m. v.); han har til alle de anvendte ydre modeller haft noget tilsvarende i sig selv; derpå beror vel det hele . . . og så på læserens kongeniale medarbejde, måske det allervigtigste.

Endelig bør man nævne Johs. V. Jensens »Kongens fald«. Den har, som i de fleste andre henseender, næsten alle elementer i sig. Den har den vandrende dobbeltfigur (Mikkel og Axel), den har det lyrisk fremstillede splittede sind (Mikkels tanker og drømme), den har den menneskelige livsdrift og dødsdrift - som nødvendige samarbej-

dende elementer, to sider af samme sag - i mytisk udformning (Fenjas og Menjas grottesang), den har stampersonlighedens og dens dæmon faldet til ro sammen i en fælles, snæver ramme (kongens og Mikkels sidste dage i Sønderborg Slot) - den har alt.

I den hidtidig anvendte eksempelrække har rent naturalistiske bøger været fåtallige. Symbolet - kernen i al kunst, og en nødvendig faktor hvor en psykisk struktur bevidst eller ubevidst skal projiceres ud i figurer - er blevet hjemløst i den egentlige naturalistiske tid. Det vendte herhjemme tilbage med Johs. V. Jensens mytedigtning, og en meget stor del af vor egen tids digtning er jo udpræget symbolistisk, hvilken isme den så ellers kan rubriceres under; men ofte er den mere allegorisk end mytisk, også i de tilfælde hvor myten har været målet; »Primitiviteten har sin tykkeste ende ad fortiden til og bliver tyndere ind i fremtiden«, som Johs. V. Jensen siger om sig selv i forhold til H. C. Andersen; nu kan vi sige det om os i forhold til Johs. V. Jensen.

Og med den svindende primitivitet svækkes tilsyneladende den skikkelsesdannende evne; en trøst kan det være at behovet derfor måske også svinder, at moderne læsere bedre fastholder den sindrige intellektuelle allegori - jeg tvivler dog. Mon det ikke er de få eksempler med det mytiske i behold (f. eks. de nævnte »Kristoffer« og »Jonathan« af Martin A. Hansen), eller de drama-figurer der har held til at blive anskueliggjort af store skuespillere (som Branners), der vil overleve?

Hvilke store dobbeltfigurer fra vor egen tid, med mere hældning til allegorien end til myten, har vi da? Lad mig nævne tre: Don Juan - Don Quixote fra Svend Borbergs »Synder og helgen«, Kristus-Satan fra Martin A. Hansens »Midsommerfesten« og Athanasius-Dionysio fra Karen Blixens »Kardinalens første historie« (»Sidste fortællinger«).

Jeg skal ikke nægte at jeg udtager disse tre, hvor allegoriske og spidsfindige de end er, fordi de tårner sig op i min erindring; her er jeg virkelig blevet »medarbejder«; men jeg er også en samtidig.

Det er Svend Borberg der har sagt: »Det er overvejende sandsynligt, at den nærmeste fremtids skuespil mere og mere vil forme sig som åbenhjertige logiske øvelser, *tankeeksperimenter*, udspillet mellem typer uden besværlige privattræk«, men ikke des mindre har jeg aldrig kunnet glemme konturerne af det »tankeeksperiment« hans sammenstilling af Don Juan og Don Quixote var i skuespillet »Synder og Helgen«, som jeg så opført før krigen. Ind i mine fornemmelser blander sig nok også kendskabet til to andre stykker af ham hvor dobbeltmennesket er hovedtema: »Ingen« og »Cirkus Juris« - men måske navnlig mit kendskab til hans egen tragiske skæbne som dobbeltmenneske under besættelsen; endnu engang har personalhistorien blandet sig i legen.

I »Ingen« vender soldaten Victor hjem, stærkt forandret og uden identitetsmærke, og finder sin kone Eva gift med en anden - der har en umiskendelig lighed med ham selv som han var engang. Spørgsmålet er nu: Hvem er Victor? Den der drog ud, eller den der vendte hjem? Han siger selv: »Jeg tog den ene maske uden på den anden, måske vort væsen selv er forstillelse.« Og hvad da med de følelser vi kan nære for hinanden? Hvilken Victor elskede Eva? Elskede hun den ny Victor fordi han har den gamle (unge) i sig - eller elskede hun den gamle Victor fordi han forjættede den der skulle komme? - Det er det menneskelige identitetsproblem Borberg filosoferer over, netop filosoferer. - Problematikken må naturligvis medføre spekulationer over skyldproblemet - som så ofte i vore dages litteratur (jf. Branners »Thermopylæ« og Abells »Kame-liadame« - man mindes også den gamle Marie Grubbes

spørgsmål til Holberg om hvorvidt det er den unge uskyldige pige, den stærkt levende modne kvinde eller den gamle morlil der skal stedes for den endelige dom) - og disse spekulationer møder vi da også i hans »Cirkus Juris eller de Siamesiske Tvillinger. Et Tankespil«, hvis idé er hentet fra en retssag hvor et par siamesiske tvillinger begge blev straffet, fordi den ene havde kørt bil i uforsvarlig fart! Hvad er retfærdighed, spørges der. Er vi ikke alle dobbeltmennesker? Og er det ikke latterligt at straffe vort ene jeg for hvad vort andet jeg har bedrevet?

I hans »Synder og helgen« er Don Juan manden der drives fra kvinde til kvinde på jagt efter en lykke han aldrig skal finde; han er en drømmer, en »ridder af den rene tro, som Gud har narret«. Henimod slutningen af stykket konfronteres han med fantasen Don Quixote, der siger til ham: »Jeg valgte drømmen, fordi den er ukrænkelig. Det uopfyldte håb, det lever evigt i sin renhed . . . I valgte også drømmen. Men I krænked den med livet. Hvem var vel den største nar, min gode Don Juan?« Inden tæppefald står de to Don'er som én og den samme: den tragikomiske Don Quixote, der lykkeligt lever i illusionen, og den tragiske Don Juan, der ender i desillusionen, opfattet i ét som tragedien om »mennesket naglet til sit kors af ensomhed«.

Jo, der er trods den moderne spidsfindighed blevet en stor dobbeltfigur ud af det som kan appellere til læserens, eller navnlig tilskuerens, fortsatte medarbejderskab. Jeg har dog måttet opfriske min hukommelse om enkeltheder med en artikel af Harald Engberg, og slutter med hans ord om Borbergs egen tragi-komedie: »Således spillede Borberg sit intellektuelle dobbeltspil til det sidste. Dets sidste akt blev et tragi-komisk Cirkus Juris, hvor byretten dømte hans ene jeg som »stikker« og landsretten pure frifandt hans andet jeg som kærlighedens og forfængelig-

hedens nar. Begge domme egentlig lige absurde. - Han overlevede dem kun kort tid.«

Det midterste af mine tre slutteksempler er fra den mest tankespegede del af Martin A. Hansens digtning, »Mid-sommerfesten«. I samtalen på Blodbakken mellem Alma og Georg forekommer sidstnævntes replik: »Du husker vel fra skolen historien om fristelsen? Hvis nogen havde set Kristus og Satan mødes, ville han have troet de var tvillingebrødre.« - Jeg skal afholde mig fra nærmere at ud-dybe dette chokerende dobbeltbilledes funktion i citatets sammenhæng, men vil understrege at dobbeltfiguren, som projicering af spillet mellem det gode og det onde i men-neskesindet, for enhver må have en sådan plastisk værdi, hvor udspekuleret det end er, at den må kunne bruges som vejledende ledsager gennem største delen af Martin A. Hansens digtning, og megen anden digtning fra 40'erne og 50'erne. Denne benytter ofte en psykologisk fortolket kristen mytologi som redningsplanke efter de rystende afsløringer af menneskesindet under den anden verdenskrig, en tilkæmpet tro på at det onde i men-nesket må være vejen til det gode; ofte fremstilles det som et gøglespil (f. eks. i »Løgneren«), hvor en griben efter det gode ofte fører til det onde, og en bukken under for det onde ofte fører til det gode - mens en nåde fra oven på uforklarlig måde til sidst hidfører det rette. - Hvorom alting er, for os der står midt i dette tidehvert må dob-beltskikkelsen Kristus-Lucifer have en stærk suggestiv virkning, manende til medarbejde.

Men den mest raffinerede bearbejdelse af temaet har naturligvis Karen Blixen leveret. Af hendes uhyre mange jonglørkunster med dobbeltfiguren vil jeg kun nævne den i »Kardinalens første historie«.

Den del af handlingen der kan interessere her er i kort-

hed følgende: Den purunge prinsesse Benedetta (d. v. s. den el. det gode, måske »livet«, med allusioner til jomfru Maria) bortgiftes til den aldrende prins Pompilio (repræsenterende bastant pragtlyst, snæversyn, ortodoksi - i den forstand det »onde«); som endnu åndeligt umoden kvinde besvangres hun af sin ægtemand, og føder den enøjede Ercole (Herkules). Dette beklagelige resultat, som af ægtemanden tilskrives hustruens umodenhed, får ham til at beslutte at de skal leve tre år »i cølibat«. I den periode har hun - ved at overvære en opera - en »musisk« oplevelse, hvilket gør, at da hun efter cølibatets ophør atter bliver svanger, kan dette af læseren opfattes, dels som et resultat af den musiske oplevelse (Helligåndens indgriben?), dels som et resultat af ægtemandens aktivitet (Josef, i blixensk tolkning?). Inden nedkomsten har Benedetta krævet, at den søn skal være »sin moders søn, og musernes gudsøn. Hans navn skulle være Dionysio, efter guden for inspirationens ekstase . . ., og til faddere for ham havde hun udvalgt digteren Gozzo, komponisten Cimarosa og den unge billedhugger Canova«. - Heroverfor har Pompilio krævet, at den ventede søn skal opkaldes efter »St. Athanasius, der er kendt som »ortodoxiens fader«. Til faddere for den unge Athanasius havde han . . . valgt kardinal Rusconi og biskoppen af Bari, der havde ry for at være en helgen.« - Heldigvis bliver resultatet tvillinger; den ældste får navnet Athanasius, den yngste døbes Dionysio, og får et blå bånd om halsen da de ligner hinanden som to dråber vand. - Benedetta helliger sig helt Dionysio mens Athanasius har faderens omsorg; alt er idyl (Paradiset?). Men ved en ildebrand mister den ene af tvillingerne livet; ægtemanden gennemtrumfer den opfattelse at den overlevende er Athanasius, skønt et brandsår på hans hals nok kunne tyde på noget andet (det blå bånd er brændt). - I det følgende oplever læseren den såkaldte Athanasius som en dobbeltperson; han er en udvalgt, der opdrages

som gejstlig men *er* »dionysisk«. Den ældste søn, den enøjede Ercole, dør ung - af snue!

Det unge geni - novellens fortæller, den senere kardinal -, for han er jo et geni, er altså »dobbelt«, men ikke på samme måde som vore hidtidige dobbeltskikkelser. Han er dels det han *er* (gudesendt, kunstner), dels det han opfattes som i medmenneskers øjne (kirkens, vel snarest at opfatte som samfundets, tjener); for så vidt er også denne »dobbeltskikkelse« suggestiv, på den drilagtige blixenske måde - og *måske* vil han kunne vandre videre i fremtiden, ad de gamle dobbeltfigurers landevej - med læserne som medarbejdere; det skulle så være med drilagtigheden som livsbevarende faktor; men det er også muligt at eftertidens læsere kun kan opfatte dette spil som legeværk, ikke som føde for sjælen. - Men endnu ét: Hvad med Ercole? Ja, han er enøjet, han har *kun* Pompilio til fader, og han dør af snue. Han er ikke det mindste dobbelt. Han er alle os andre, hoben,

Med denne overmenneskefantasi i blixensk udformning slutter denne kavalkade, men forhåbentlig ikke den faktiske række af digteriske dobbeltfigurer; for jeg tror de er værdifulde udtryk for noget fundamentalt i mennesket, modtagelige for variation uden ende, uforlignelige som stof for modtagernes, vores, trang til medarbejderskab; og på dette sidste kommer det an hvis kunsten ikke skal reduceres (eller »ophøjes«) til at være geniernes monologer.

Paul Nørreslet.

ADAM BARABBAS

(*En beretning om tro og viden*)

En af dimittenderne fra juni 1958 fik i sin seminarietid som opgave i faget kristendomskundskab at skrive om *tro og viden*; vi har haft lyst til at bringe hans besvarelse i årsskriftet.

DET jeg bedst husker fra Paradisets have, er det mærkelige, at der ikke er nogen skygger. Lyset er så forunderligt klart, og det er lige som om, det kommer alle vegne fra, fra planterne, fra vandet, fra himlen - for der er også himmel over paradiset, hvor utroligt det end lyder - men i virkeligheden kom lyset fra Gud, - men fordi der ingen skygger var, så det ud, som om lyset kom fra tingene.

Alt det tænkte jeg slet ikke over dengang, jeg var jo ikke ret gammel, og jeg var der bare. Alting var så selvfølgelig. Det er først bagefter, jeg er begyndt at tænke på, hvordan der egentlig var, og jeg har efterhånden hørt min egen historie på så mange mærkelige måder, at jeg nu må indrømme, at jeg ikke ved spor om, hvilken udgave der er den rigtige.

Tag for eksempel historien om, hvordan jeg mødte Eva, hundrede dejlige udgaver, mange af dem som digte. Jeg tror nok, at Eva og jeg blev til samtidig; jeg kan ihvertfald ikke huske noget om ondt i siden, eller at Gud gik og pustede os i næsen. Hvorfor skulle han gøre det? - Alting *var* jo dengang, lys og selvfølge.

Syndefaldet, - hvilken verden af poesi og rædsel ligger der ikke i det ord? Bare overdrivelse. Slanger og engle med flammesværd! Så vidt jeg husker, skete det en dag som alle andre - for alle dage var ens i paradiset - ens og selvfølgelig.

Eva og jeg var ved at vokse os store, - vi legede ikke mere ihvertfald, vi talte sammen, - talte og talte - om alt, om morgenerne hvor alting var helt lysegråt, om solen der strøg henover det hele og satte alle farverne på, om duggen i græsset, vores uendelige rigdom af skinnende perler, om planternes mangfoldighed og de vidunderlige blomster, - og så var det den dag da vi skiftede emne og begyndte at tale os selv. Det var vidunderligt. Nu havde vi udforsket hele verden, men intet var så spændende som dette nye, os selv. Det var en tid så helt forskellig fra alt det, vi havde oplevet før, vi berusede os i os selv og i hinanden, vi kendte alting nu - undtagen Gud. Ungdommeligt overmodige var vi. Vi rejste os i vores rigdom, svulmende af al vor viden, nu ville vi vide det sidste også, vi ville kende Gud.

Vi begyndte at gå, og vi brugte vore øjne godt; vi stirrede og nikkede bedrevidende til alting: Goddag, dugdråbe, fortættede dampboble på et strå, født af brint og ilt i forholdet 2 : 1. Goddag, blomst, cellevæv, chlorofyl og cromatinkorn. Goddag, sol. Goddag, måne, - nu drejer vi ind i natten. Goddag, tusinde sole i mørket, utallige atomer omkring os.

Da det blev morgen, var vi trætte, - vi havde tømmermænd. Eva rejste sig op for at begive sig ned til kilden for at bade, jeg lindede på det ene øjelåg - pludselig var jeg lysvågen. Hvordan var det hun så ud? Hun stod på begge fødder og svajede i hofterne, og samtidig bevægede hun armene op og ned i bløde bugtninger. Hovedet holdt hun stille, og hendes blik stirrede ned på jorden. »Se, Adam - se en slange.« Jeg rejste mig og løb hen til hende,

- der var ingen slange, - men det var vores første møde med skyggen. - Vores egen skygge!

Vi fik jo, med vor enorme kundskab, hurtigt analyseret fænomenet: Solens stråler (lysets bølger eller partikler - det er som man ser på det!) kan ikke trænge gennem fast stof, hvorfor der dannes en silhouetfigur af det belyste legeme på jorden. - Tingene var ganske klare for os, men de var ikke længere selvfølgelige. Og Gud kunne vi ikke finde nogen steder! »Jamen, han må da være her et sted.« Vi ledte og ledte og ledte. Vi ville finde ham. Tilsidst opgav vi - »hen eksisterer nok slet ikke,« sagde vi - for alting var helt klart for os nu, - og ingenting selvfølgelig, men alligevel sagde vi tilsidst: »Selvfølgelig eksisterer han ikke.«

Så tog vi fat - i lyst og nød, som det hedder, og efterhånden bekom det kontrastrige jordeliv os ganske godt. Vi opdagede, at alting egentlig var fyldt med kontraster, - det var ikke alene os, der kastede skygge.

Vi kunne jo skabe, havde vi opdaget, alt ligefra almindeligt kødeligt liv til det fineste åndelige stof.

Efterhånden vævede vi det sammen og fik en ganske god vare ud af det. Vi kaldte den kultur. Og tilsidst havde vi skabt hele verden. - - -

Det blev jo noget indviklet, som tiden gik; det var svært at holde sig til de lige linjer, og jeg blev rodet ind i en hel masse. Det var ikke min skyld, samfundet må tage skylden på sig. Jeg blev løsgænger, kom ind i politik, svang mig op socialt, krakkede, levede af pengeafpresning, - et bierhverv, der ofte ligger lige for i politik; jeg blev drevet meget langt ud, meget langt ned. En dag slog jeg en mand ned - det var nødvendigt, - flere fulgte, indtil de tog mig og satte mig fast. - Der var sådan set ikke noget at diskutere, - jeg skulle dø - men hvad så?

I fængslet hørte jeg om en ung mand, en bandeleder, der gav sig ud for at være Guds søn - det interesserede

mig, for det var jo i så fald min broder - selvom jeg ikke ville vedkende mig sønneskabet.

For sjovs skyld diskuterede jeg sagen med en af vagterne, det var en rigtig diskussion, - vi kørte rundt i det i en uendelighed: Fader og søn, Gud og menneske, synd og skyld. Jeg påstod, at jeg lignede den anden fange i min egenskab af Guds søn, for så vidt som vi alle er søn af en Gud langt ude, selvom vi sædvanligvis fornægter dette.

Fangevogteren mente, at vi højest kunne ligne hinanden i det, at vi begge var mennesker, - men det at den anden var overbevist om sit himmelske ophav var den afgørende forskel. Jeg mente, at det netop var i vor menneskelighed, vi var mest forskellige. - Så vidt jeg havde hørt, var denne anden fange en stor idealist, et godt menneske - jeg var en forbryder.

Netop som jeg med en knytnæve i bordet slog fast: »Jeg er skyldig, mens han er uskyldig« - gik døren op, og det blev meddelt mig, at jeg var fri.

I stedet for mig skulle nu »Guds søn« dø. Det skyldige menneske gik fri, det uskyldige måtte dø? - Der var noget her, jeg ikke kunne forstå, men det syntes mig samtidig så selvfølgeligt. Måske forstod jeg det umiddelbart, fordi jeg kendte det motiv fra mine egne sønners skæbne for mange år siden, da Abel døde.

Nu står vi her i korsets skygge, Kain og jeg. Vi kan ikke forstå det. Vi skyldige går fri - og der hænger han, for vores skyld. Måske har fangevogteren ret.

Vi kan ikke løbe fra vor menneskelighed, - se de to ved hans sider, to mennesker som vi, i deres dødsstund fulde af spot - mens han beder om tilgivelse for dem. Og vi - alle er vi mennesker, men kun Guds søn kunne realisere det rene menneskebillede. - Jeg fik vist aldrig sagt til vagten, at han havde ret. Forskellen må være den, at han deroppe er Guds søn.

Eller sagde jeg det alligevel? - For pludselig tog Kain mig i hånden og sagde stille: Fortæl mig om, hvordan der er i Paradis.

Tonny Lyngbirk Mikkelsen.

FRA SEMINARIETS LIV

SÅ sandt seminarium betyder planteskole, er det vel rimeligt i et lille tilbageblik over året 1959 at begynde med årets høst, som var 61 dimittender. 61 nye medarbejdere i den danske skole. Vi har megen tiltro til dem og er overbevist om, at de nok skal gøre god fyldest, hvor de kommer. Ingen skal tro, at der derfor er blevet foruroligende tomt på seminariet; nej, to måneder senere kunne vi byde fire nye klasser velkommen, nemlig 1 3-årig, 2 4-årige og 1 præparandklasse, altså ca. 130 nye elever, hvoraf vi dog kendte en del fra forrige skoleårs præparandklasser. Så vi er stadig plantet tæt, og det gælder vist om os alle, at vi mere og mere utålmodigt længes efter de nye omgivelser.

I sidste årsskrift kunne vi oplyse, at det var lykkedes at erhverve ejendommen, Nørrevold 5; nu er tegninger og planer udarbejdet, og i begyndelsen af marts 1960 regner vi med, at håndværkerne for alvor kan tage fat, således at seminariet fra næste skoleårs begyndelse ændrer adresse fra nr. 7 til nr. 5. Det betyder jo da mere forandring end som så, men det må vi kunne gøre rede for i næste årsskrift.

Med udgangen af skoleåret 1958-59 var der en lille flok af lærerne, der efter mangeårigt virke opgav deres sidste undervisningstimer på seminariet, nemlig frøken *Karen Bagge*, frøken *G. Bohn-Jespersen*, fru *E. Peitersen* og hr.

E. Storgaard. Både elever og lærere har haft forskellige lejligheder til at tage afsked og sige tak til disse fire, men enhver, der kender lidt til seminariet, vil forstå, at det ikke var let at skulle miste dem helt i den daglige undervisning. Det er fire lærerpersonligheder, hvorom det gælder, at N. Zahles Seminarium er blevet en del af deres liv, og de er selv blevet en del af dette seminarium, som de har tjent med deres dygtighed og fine indsats igennem så mange år. Vi kan sige det med ét ord, som både kan skildre, hvad det er, vi siger tak for, og samtidig række over til os andre, der skal fortsætte arbejdet: vi synes, at deres gerning på seminariet har været *forbilledlig*.

Vi har endvidere måttet sige farvel til lektor *Axel Nielsen*, der i nogle år har haft et tyskhold, til adjunkt *J. Holst Jensen*, der har haft et par klasser i historie, og til overlærer *J. Bindsted*, der har lært os småsløjd. Det er ikke med vor gode vilje, at disse lærere nu forlader os, og vi takker dem for godt arbejde.

Følgende nye lærere er fra august 1959 knyttet til seminariet: vicegymnastikinspektør, fru *Marie Elisabeth Barfod* (gymnastik), cand. mag. *Sv. Cedergreen Bech* (historie), pastor *Arne Bugge* (religionshistorie), tegneinspektør *Poul Fatum* (pædagogik), organist *Charley Olsen* (musik), cand. mag., fru *I. Banke Rasmussen* (geografi), cand. mag. *Jørgen Sinding* (engelsk), kommunelærer *E. Stavvad Nielsen* (småsløjd).

Fra skoleårets begyndelse har vi knyttet forbindelse med en ny praktikskole, *Østrigsgades skole*, og vi glæder os over at være kommet i samarbejde med denne skoles inspektør og lærerkreds.

Det må desuden noteres, at skolens bestyrelse med mi-

nisteriets godkendelse har udnævnt seminarielektor, fru *K. M. Pedersen* og seminarielektor, frøken *E. de Linde Sørensen* til lektorer i 26. lønningsklasse. Vi gratulerer.

Vi bringer nedenfor listen over årets *torsdagstimer*. Vi kan som tidligere år se tilbage over en række inspirerende og udbytterige timer, og vi bringer her alle medvirkende seminariets hjertelige tak.

Torsdagstimer i året 1959:

Direktør mag. art. *Bjørn Moe*: Teater og film i skolen.
Professor dr. theol. *P. G. Lindhardt*: Kirkens dilemma.
Redaktør *Børge Outze*: Pressens ansvar.

Koncertsangerinde *Randi Teglbjærg* fortæller om og synger viser og sange fra mange lande - til eget guitarakkompagnement.

Skoleinspektør mag. art. *Sofie Rifbjerg*: Hvad kan man kræve af en hjælpekolelærer?

Pastor *C. E. Thaning*: Kristendom og moderne litteratur.

Seminarierektor *Aage Morville*: Hvor vil vi hen med det hele?

Overrabbiner dr. phil. *Marcus Melchior*: Jødiske skikke.

Cand. theol. *Christian Thodberg*: Byzantinsk musik.

Forfatteren *Erik Rostbøll*: Vor verden set med Østens øjne.

Rektor *Søren Sikjær*: Moderne naturerkendelse.

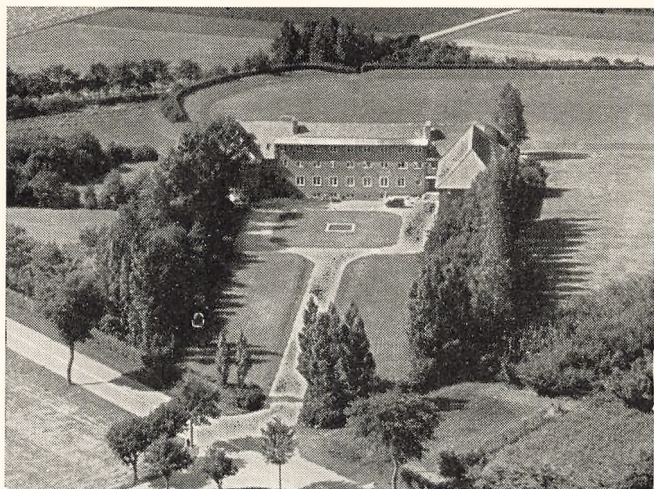
Pastor *Haldor Hald*: Fra samfundets overdrev.

Jens Bjerre: De australske urfolk. (Film).

Bibliotekar, cand. mag. *Erik Dal*: Draumkvædet og andre folkeviser.

Lektor *Finn Gad*: Det grønlandske skolevæsen.

Skuespiller *Gudmund Vold* læser norsk lyrik og prosa.

Gerlev idrætshøjskole

Forfatteren *Gerhard Rasmussen* taler og læser op af egne værker.

Seminarierektor *Aage Nørfelt*: Bibelsyn og bibelbrug i skolestuen.

Koncertsangerinde *Ellen Stryg-Jensen* synger tyske Lieder, samt engelske og danske folkesange. Pianisten *Niels Prahl* akkompagnerer og spiller Max Reger.

Professor *Holger Møllgård*: Om biologi, menneskepsyke og social struktur.

For resten har året 1959 fulgt omtrent den samme rytme som tidligere år. Hver torsdag og lørdag synger vi morgensang i festsalen, og ved torsdagsmorgensangen orienterer adjunkt *Kai Aalbæk-Nielsen* os i tidens udenrigspolitiske spørgsmål.

Vi har haft de normale fester: forårsbal, frøfest, efterårsfest, julefest. Ved efterårsfesten bød 4 a i år på en opførelse af *Bernhard Shaw: Androkles og løven*. Man kan få et lille glimt deraf side 63. Vi havde en hyggelig og

smuk dimissionsfest i juni. Til denne lejlighed skænker *E. Harcks boghandel* hvert år nogle bogpræmier, som vi her bringer en varm tak for.

Lejrskoleopholdene på Ollerup har også været gennemført efter traditionen, dog således at et hold tog af sted i juni og to i august.

Men året har dog budt på en nydannelse, nemlig et lejrskoleophold på *Gerlev idrætshøjskole*. Det er jo en af seminariets stadige bekymringer, at undervisningen i idræt har så ringe kår ved en skole, der ligger midt i København. Vi har hjulpet os med nogle eftermiddagstimer på en af Københavns kommunes boldbaner, men i år gennemførte vi at sende 2. studenterklasse en uge på idrætshøjskole. Vi siger Gerlev idrætshøjskole tak for det indledte samarbejde, og vi glæder os til at komme igen med de følgende klasser. Når vi så også med den nye bygning får en rimelig stor gymnastiksal i huset, kan vi dulme samvittigheden lidt med hensyn til faget gymnastik og idræt.

Vi hidsætter et par billeder fra den smukt beliggende Gerlev idrætshøjskole.

Idrætspladsen

ELEVRÅDET ved N. Zahles seminarium består af en formand samt en repræsentant for hver klasse. Dets opgave er at være mellemed mellem eleverne og seminariets ledelse og lærerråd.

I henhold til undervisningsministeriets cirkulære af 6. juni 1956 blev der sidste år nedsat tre udvalg under elevrådet. Disse har i indeværende år gjort deres berettigelse gældende. Det »kulturelle udvalg« ved bl. a. at være den drivende kraft i oprettelsen af »Foreningen for københavnske seminarier«. »Idrætsudvalget« ved at arrangere seminariets deltagelse i såvel fodbold- som håndbold- og volleyballturneringer, både i forbindelse med »Dansk seminarieidræt« og i specielle sjællandske og københavnske kampe. Iøvrigt sætter udvalget store forventninger til den nye gymnastiksal på Nørrevold 5. »Redaktionsudvalget« fortsætter udgivelsen af »Zahlavis«.

Elevrådet har repræsentanter, der sørger for afsættelsen af »Unge Pædagoger« og »Tidens Stemme«, samt sørger for fordelingen af billige teaterbilletter fra »Arte« og formidlingen af billigrejser med såvel tog som fly. Bogudsalget (antikvariat) havde også i år en god omsætning.

Elevrådet har to repræsentanter i Landsrådet, disse deltog i det årlige møde, som i efterårsferien afholdtes i Skive. Landsrådets opgave er at varetage seminarieelevers fælles interesser på faglige, økonomiske og kulturelle områder. Økonomisk har rådet ved fornyet henvendelse til myndighederne opnået en udvidet statsstøtte til semi-

narieelever. Med Landsrådet som medarrangør blev der i foråret afholdt et FN week-end stævne på Zahle.

Elevrådet har endvidere været med i tilrettelæggelsen af torsdagstimerne.

Alle elever betaler 10 kr. pr. 1. september i årligt landsråds- og elevrådskontingent.

Elevrådet.

SEMINARIETS LÆRERKRÆFTER

1. JANUAR 1960

*Årstallet angiver begyndelsesåret for virksomhed
ved N. Zahles Seminarium*

- Frk. *Eva Andersen*, uddannet på akademiet (1946)
tegning.
- Hr. *Poul Otto Andersen*, adjunkt, cand. mag. et scient.
(1958) matematik.
- Fru *Marie Elisabeth Barfod*, vicegymnastikinspektør
(1959) gymnastik.
- Hr. *Sv. Cedergreen Bech*, cand. mag. (1959) historie.
- Hr. *Arne Bugge*, præst (1959) religionshistorie.
- Frk. *Martha Christensen*, fhv. vicegymnastikinspektør
(1942) gymnastik.
- Frk. *Eva Clausen*, adjunkt, cand. mag. (1948)
naturhistorie.
- Fru *A. Dall*, uddannet på akademiet, eks. faglærer (1924)
tegning.
- Hr. *Sv. Ellehøj*, mag. art. (1951) historie.
- Hr. *Poul Fatum*, tegneinspektør (1959) pædagogik.
- Hr. *K. Grue-Sørensen*, professor, dr. phil. (1947)
pædagogik.
- Frk. *E. Algreen Hansen*, husholdningslærerinde (1949)
skolekøkkengerning.
- Fru *M. Hansen*, mag. scient. (1945) naturlære.

- Hr. *P. Verner Hansen*, præst (1948) kristendomskundskab.
- Hr. *Poul Hartling*, seminarirektor, cand. theol. (1945) kristendomskundskab.
- Hr. *Hans Jørgen Helms*, adjunkt, cand. mag. et scient. (1957) matematik.
- Hr. *P. Holmelund Jacobsen*, adjunkt, inspektør ved N. Zahles Gymnasium, cand. mag. (1955) geografi.
- Frk. *Birthe Jensen*, seminarieadjunkt, statsprøvet musikpædagog (1953) musik.
- Hr. *Hans Jensen*, lektor, cand. mag. (1946) historie.
- Hr. *Reimer Jensen*, børnepsykolog (1948) psykologi.
- Hr. *Jørgen Jørgensen*, seminarieadjunkt, violinist (1952) musik.
- Frk. *Else Kempel*, eks. skolelærerinde (1953) håndarbejde.
- Fru *Karen Kring*, lektor, cand. mag. (1947) historie.
- Fru *Tove Lindbo Larsen*, husholdningslærerinde (1958) varekundskab, ernæringslære.
- Frk. *Kristine Lund*, bestyrerinde for N. Zahles Seminarie-skole (1928) metodik.
- Fru *Vibeke Lund*, cand. pharm. (1956) kemi.
- Hr. *Palle Lütchen-Lehn*, overlærer (1953) naturlære.
- Fru *Ide Løppenthin*, mag. art. (1958) kunsthistorie.
- Hr. *Bjørn Moe*, direktør, mag. art. (1956) teater- og filmforståelse.
- Hr. *F. T. Mouridsen*, lektor, cand. mag. (1943) engelsk.
- Fru *K. Neiiendam*, lektor, cand. mag. (1945) tysk.
- Frk. *I. Næhr*, statsprøvet musikpædagog (1952) musik.
- Hr. *Paul Nørreslet*, seminarielektor, cand. mag. (1956) dansk.
- Hr. *Charley Olsen*, organist (1959) musik.
- Frk. *Helene Pedersen*, overlærer (1955) sang.
- Fru *K. M. Pedersen*, seminarielektor, cand. mag. (1942) naturhistorie.
- Hr. *Niels Prah*, pianist (1955) musik.

- Hr. *H. Pump*, adjunkt, cand. mag. (1953) tysk.
- Fru *K. Ralund*, eks. skole- og faglærer (1948) regning.
Seminariets kasserer.
- Hr. *H. Bro Rasmussen*, seminarieadjunkt, organist, mag.
art. (1949) musik.
- Fru *I. Banke Rasmussen*, cand. mag. (1959) geografi.
- Frk. *B. Schmidt*, seminarieadjunkt, cand. mag. (1948)
gymnastik og engelsk.
- Hr. *Jørgen Sinding*, cand. mag. (1959) engelsk.
- Hr. *K. Spelling*, ledende skolepsykolog (1951) psykologi.
- Hr. *Erling Stavvad*, kommunelærer (1959) småsløjd.
- Fru *H. Riskær Steffensen*, lektor, cand. mag. (1957) tysk.
- Hr. *Aug. Juul Sørensen*, overlærer (1948) skrivning.
- Frk. *E. de Linde Sørensen*, seminarielektor, kasserer ved
N. Zahles Skole (1938) matematik, regning og metodik.
- Fru *Birthe Temler*, seminarieadjunkt, cand. mag. (1952)
gymnastik og dansk.
- Hr. *C. E. Thaning*, præst (1949) kristendomskundskab.
- Frk. *Helga Thomsen*, seminarielektor, inspektor (1947)
familiekundskab, metodik, dansk og pædagogik.
- Hr. *Helge Thorup*, kommunelærer (1958) gymnastik.
- Hr. *Bendt Trudsø*, cand. mag. talepædagog (1952) artikulation og stemmedannelse.
- Hr. *Hans Voldby*, seminarieadjunkt (1958) regning,
matematik, naturlære.
- Hr. *Kai Aalbæk-Nielsen*, adjunkt, cand. mag. (1957)
historie.

DIMITTENDER 1959

4-årig uddannelse:

Neel Basby, Inge Brager f. Sørensen. Inger Lise Detlefsen f. Jønsson, Hanne Engstrøm, Inge Frisenette-Hansen, Aase Graun, Magda Grell f. Thomsen, Hanne Handorf, Kirsten Hansen, Anna Marie Tesch Jensen f. Tesch, Monique Jørgensen, Annette Birgit Larsen, Bente Lizzie Larsen f. Christensen, Anni Lumbye, Inger Margrethe Nielsen f. Andersen, Ulla Nielsen, Ulla Marie Hald Nielsen, Hanne Olsen, Inger Marie Olsen, Anni Petersen, Hanne Nilaus Petersen, Vibeke Felix Petersen, Juthi Wang Poulsen, Kirsten Quaade f. Andersen, Birgit Rasmussen, Lis Schoubye, Lise Spärck-Lund, Birgit Sørensen, Kirsten Sørensen.

3-årig uddannelse:

Ellen Grønlund Andersen, Inge Andersen, Bente Borch f. Zachau, Inge Østergård Bælum, Vibeke Clausen f. Bruun, Ellen Frederiksen, Einar Gjetting Frese, Else Guldbandsø-Lauritzen, Else Marie Gaarslev f. Bakkestrøm, Karen Hansen, Nanna Ingemann Jacobsen f. Petersen, Bent Verner Jensen, Jens Peter Jensen, Johannes Jeppesen, Helen Friis Krause, Marianne Larsen, Grethe Lauridsen f. Moe-Larsen, Lise Kryger Mahrt f. Jørgensen, Karen Margrethe Mortensen, Jørgen Houby Nielsen, Svend Nilsson,

Finn Nygreen, Hanne Oldau, Bent Jørgen Olsen, Bente Juul Petersen, Else Regine Leo Petersen, Vibeke Petersen f. Skytballe, Alice Rasmussen, Gytha Enid le Normand de Simesen, Helga Margrete Skydsgaard, Ingelise Torp f. Larsen, Jørgen Wandall.

*Beretning om
elevforeningens virksomhed*

N. Z. S.

1959

Marts: Pastor P. Verner Hansen: »Glimt fra en vidbog«.

November: Rektor Mogens Kabel siger noget, og koret synger.

Bestyrelsen består af: vicegymnastikinspektør frk. *Martha Christensen*, formand, seminarirektor *Poul Hartling*, inspektør frk. *Helga Thomsen*, seminarieadjunkt frk. *B. Schmidt*, kasserer, overlærer frk. *Inger Christiansen*, kommunelærerinde fru *Vera Hellquist*, skolepsykolog frk. *Ester Herlak*, kommunelærerinderne fru *Ellen Møller*, fru *Ebba Nielsen*, frk. *Annette Pedersen*.

Frk. *K. Jespersen* er æresmedlem af bestyrelsen.

Tilføjet under trykningen af årsskriftet:

Tirsdag den 23. februar 1960 døde frøken *K. Jespersen*, knap 78 år gammel. I årsskriftet for 1953 kan man læse om hendes virke ved N. Zahles Seminarium. Hendes elever og kolleger gennem de mange år fra 1912 til 1957 vil savne hende og huske hende med taknemlighed.

N. ZAHLES SEMINARIUM

SEMINARIEREKTOR POUL HARTLING

*Træffes mandag, onsdag og fredag kl. 14-15
samt efter telefonisk aftale. Ferier og fridage undtagne*

NØRREVOLDGADE 5, KØBENHAVN K.

BYEN 3800

SEMINARIETS opgave er at uddanne lærere til hele folkeskolen og de dertil knyttede realklasser.

Uddannelsen er enten: 4-årig almindelig læreruddannelse eller: 3-årig almindelig læreruddannelse for studenter.

Bestemmelserne for uddannelsen findes i lov nr. 220 af 11. juni 1954 og i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 5. april 1955.

Ansøgningsblanket - fælles for alle seminarier - udleveres på seminarierne. Ansøgning om optagelse må normalt være indgivet inden 15. april.

N. Zahles Seminarium optager både mandlige og kvindelige elever til såvel den 4-årige uddannelse som den 3-årige uddannelse for studenter.

Almindelige betingelser for optagelse.

1. At seminariet skønner, at den pågældende er egnet til lærergerningen.
2. At aspiranten ved lægeattest godtgør ikke at lide af nogen sygdom eller legemlig mangel, der gør ham uskikket til at være lærer i folkeskolen. Attesten udstedes på særlig blanket (udleveres af seminariet, når afgørelse om optagelse er truffet) og fremsendes af lægen i lukket kuvert direkte til seminariets rektor.
3. At aspiranten fremlægger tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, deriblandt vidnesbyrd fra rette vedkommende om, hvad han har været sysselsat med si-

den sin skolegang. Denne vandelsattest fremsendes af udstederen i lukket kuvert direkte til seminariets rektor.

Den 4-årige uddannelse

For den 4-årige uddannelse gælder endvidere følgende betingelser:

1. At aspiranten er fyldt 18 år inden 1. marts i det kalenderår, i hvilket optagelse søges. (Under særlige omstændigheder kan der dispenseres indtil 1. juni. Herudover gives der ikke dispensation).
2. At aspiranten består optagelsesprøven. (Angående kravene se nedenfor!)

Den 3-årige uddannelse

For den 3-årige uddannelse gælder følgende betingelser:

1. At aspiranten er fyldt 19 år inden 1. marts i det kalenderår, i hvilket optagelse søges. (Under særlige omstændigheder kan der dispenseres indtil 1. juni. Herudover gives der ikke dispensation).
2. At aspiranten har bestået studentereksamen på en efter seminariets skøn tilfredsstillende måde.

Der er ingen optagelsesprøve, men det bemærkes, at seminariets undervisning i kristendomskundskab og regning bygger på kendskab til fagene i et omfang som anført nedenfor under optagelsesprøven.

Optagelsesprøven

Man kan forberede sig til optagelsesprøven privat eller indmelde sig i en præparandklasse, der forbereder til denne prøve. Præparandklassens undervisning varer på N. Zahles Seminarium et skoleår (begyndende i august), og uddannelsen bliver således for dennes elever 5-årig.

Optagelsesprøven finder sted i juni måned, og elever, der ønsker at indstille sig til prøven, må melde sig til seminariet inden 15. april. (Skema udleveres af seminariet).

Ansøgere, der har bestået studentereksamen eller andre eksaminer, der kan ligestilles hermed, eller realeksamen, almindelig forberedelseseksamen eller pigeskoleeksamen med et efter seminariets skøn tilfredsstillende resultat, kan optages, når de består optagelsesprøven alene i dansk, regning og kristendomskundskab.

Ansøgere, der ved et skoleårs begyndelse er fyldt 20 år, og som har gennemgået mindst to folkehøjskolekursus af hver 5 måneders varighed, eller, såfremt de to kursus er tilrettelagt i sammenhæng, af mindst 8 måneders samlet varighed, kan optages, når de består optagelsesprøven alene i dansk, regning, matematik, naturlære og eet fremmed sprog.

KRAVENE VED OPTAGELSESPRØVEN

Dansk *Mundtlig*

Der kræves tydelig og forstandig oplæsning af en forelagt tekst, som eksaminanden får lejlighed til at gennemlæse inden oplæsningen. Eksaminanden prøves i elementært kendskab til formlæren og sætningslæren.

Der kræves læst 10 danske digterværker fra ældre og nyere tid. Heri kan også indgå værker fra den øvrige nordiske litteratur.

En liste over de læste værker må indgives til seminariet, samtidig med at ansøgeren indstiller sig til optagelsesprøven.

Skriftlig

Stil. Eksaminanden får valget mellem 3 emner af almen art. Der gives 4 timer til besvarelsen. Ved bedømmelsen lægges der særlig vægt på eksaminandens evne til at forme sit sprog og disponere stoffet.

Diktat. Der prøves i et ret vanskeligt stykke prosa, så-

ledes at der dikteres i 50 minutter og gives 10 minutter til gennemsyn. Af skilletegn dikteres kun punktum.

Regning

Der kræves sikkerhed i regning med hele og brudne tal, metersystemet, procentregning, simpel handelsregning, forholdsregning, delingsregning, simpel blandingsregning, simpel rente, aktier og obligationer, beregning af flader (kvadrat, rektangel, parallelogram, trekant, cirkel og cylinderflade) og af legemer (ret prisme og cylinder).

Til den skriftlige prøve gives mindst 4 af hinanden uafhængige opgaver, hvoraf 1 med rene tal. Der gives 3 timer til besvarelsen.

Der henvises til: E. de Linde Sørensen: Regning for seminariets præparandklasse.

Kristendomskundskab

Der kræves sikkert kendskab til den elementære bibelhistorie, tilegnet ved læsning af en større fremstilling.

Prøven skal vise eksaminandens evne til at genfortælle stoffet og hans forståelse af den historiske sammenhæng. Der kræves ikke ordret gengivelse eller fortolkning.

Der henvises til: J. M. Hertz: Bibelhistorie til brug ved forberedelsen til seminariet.

Historie

Der kræves sikkert kendskab til verdenshistorien og Nordens historie i hovedtræk, tilegnet ved læsning af en fremstilling på ca. 300 sider.

Geografi

Eksaminanden må have kendskab til landenes natur- og kulturforhold med særlig vægt på Norden og Europa og i forbindelse hermed til de for forståelsen nødvendige elementer af den almindelige geografi, således jordens be-

vægelser, terrænformer, havene, havstrømme, klimatiske forhold og plantebælter.

Eksaminanden må vise sikkerhed i det almindelige navnestof og må kunne benytte kort og globus.

Naturhistorie

I zoologi kræves ret fyldigt kendskab til de vigtigste typer indenfor dyrerigets hovedgrupper.

I botanik kræves sikkerhed i ordnet beskrivelse af høje-restående planter, og eksaminanden må kunne bruge en flora. Eksaminanden må kende de almindeligste vedplanter og urteagtige planter ved navn og have kendskab til de almindeligste plantefamilier. Elementært kendskab til planternes stofomsætning kræves.

Hver eksaminand prøves både i zoologi og botanik.

Naturlære

Der kræves et på forsøg grundet elementært kendskab til almindelige fysiske fænomener og begreber.

Stoffet omfatter: Måling af længde, areal og rumfang, vejning, vægtfylde, tryk i vædsker, Arkimedes lov, luftens tryk, Mariottes lov, inertiens lov, kræfters sammensætning og opløsning, vægtstangsreglen, tyngdepunkt, arbejde, trisser, talje, vinde, varmelærens grundelementer (udvidelse ved opvarmning, termometre, varmens udbredelse, smeltning, fordampning, kogning, dampmaskinen), magnetisme, statisk elektricitet, elektrisk strøm, spænding og modstand samt deres indbyrdes afhængighed, elektromagnetisme og dens anvendelse, induktion, dynamo og motor, elektrisk belysning, grundelementer af lydlæren og af lyslæren.

Matematik

I aritmetik kræves sikkert kendskab til de fire regningsarter med positive og negative hele tal og brøker, potens

med hel eksponent (positiv, 0 og negativ), ligninger af 1. grad med 1 og 2 ubekendte (også med bogstavkoefficienter), forhold og proportioner, kvadratrods, kvadratisk ligning, en ligning af 1. grad med 2 ubekendte sammen med en sådan af 2. grad, praktisk logaritmeregning, differens- og kvotientrækker.

I geometri kræves sikkert kendskab til den rette linies og planens grundegenskaber, vinkler, parallel linier, trekanten (kongruens, lige- og uligestorhed af sider og vinkler), skrålinier, parallelogrammer, trapez, cirklen, vinklers afhængighed af cirkelbuer, areal af polygoner, ensvinklede trekanten, retvinklet trekant, geometriske steder og konstruktioner.

Engelsk eller tysk

Der kræves god udtale og elementært kendskab til sprogets grammatik. Der opgives statarisk 75 ns. lettere prosastof.

Der prøves i:

- 1) oplæsning og oversættelse af et stykke af de opgivne tekster,
- 2) grammatisk forståelse gennem lettere samtaleøvelser eller sætningsdannelse,
- 3) et lettere stykke ekstemporal.

En liste over læst stof omfattende 75 normalsider må indgives til seminariet, samtidig med at ansøgeren indstiller sig til optagelsesprøven.

Musik

Der kræves elementær musikalsk viden og kunnen. Der aflægges prøve i sang samt violin- eller klaverspil.

Sang. Indenfor et pensum af mindst 20 lettere salmer og sange prøves eksaminanden i sang. Der lægges vægt på, at der synges rytmisk rigtigt og rent. Endvidere prø-

ves i gengivelse af en lettere rytmisk opgave, gengivelse af foresungne intervaller samt i nedskrivning af en overvejende trinvis musikdiktat.

Violin- eller klaverspil. Der prøves i lettere skalaer og treklange samt i een eller flere melodier fra pensum. Eksaminander i violinspil spiller endvidere efter eget valg en af disse udenad. Den elementære teknik (instrumentets holdning, bueføring, håndstilling o. s. v.) skal være tilegnet. Eksaminander med særlige forkundskaber kan desuden spille et selvvalgt stykke.

En liste over mindst 20 indøvede salmer og sange må indgives til seminariet, samtidig med at ansøgeren indstiller sig til optagelsesprøven.

Ved bedømmelse benyttes følgende karakterskala:

ug = 15, ug÷ = $14\frac{2}{3}$, mg+ = $14\frac{1}{3}$, mg = 14, mg÷ = $13\frac{1}{3}$, g+ = $12\frac{2}{3}$, g = 12, g÷ = $10\frac{2}{3}$, tg+ = $9\frac{1}{3}$, tg = 8, tg÷ = $5\frac{1}{3}$, mdl.+ = $2\frac{2}{3}$, mdl. = 0, slet = ÷ 16.

Karaktererne fastsættes som gennemsnit af censurs og eksaminators karakterer. Ved sammenlægning af enkeltkarakterer anvendes en skala med lige store intervaller.

Hvis der ved udregning af fagkarakteren nås et resultat, som ligger imellem to karakterer, forhøjes eller formindskes det til den nærmest liggende karakter; hvis det ligger midt imellem, *forhøjes* det til den nærmest liggende karakter.

Til at bestå kræves mindst g+ i gennemsnit (minimum $12\frac{1}{3}$). Ved beregning af gennemsnitskarakteren tæller karaktererne i regning og skriftlig dansk dobbelt. Karakteren i musik medregnes kun, hvis den er mindst g+. Der gives en karakter for orden med skriftlige arbejder.

For de aspiranter, der består prøven, men ikke optages, udsteder forstanderen på begæring et bevis for bestået

prøve, indeholdende de enkelte karakterer. Til de elever, der optages, gives kun meddelelse om, at prøven er bestået.

Bevis for bestået optagelsesprøve giver adgang til at søge optagelse på et andet seminarium på lige fod med de elever, der har aflagt optagelsesprøve ved dette seminarium.

Aspiranter, der kun indstilles til en del af prøven (se ovenfor), modtager ingen karakter, men blot en udtalelse om, hvorvidt prøven som helhed er bestået eller ej.

UNDERVISNING OG AFGANGSPRØVE

Undervisningens formål er at give eleverne en så alsidig og grundig uddannelse, at de bliver i stand til at undervise i alle folkeskolens afdelinger. Undervisningen lægges i videst muligt omfang i alle seminariets fag således til rette, at den er vejledende med hensyn til stoffets praktisk-pædagogiske udformning i folkeskolen.

Gennem hele sit anlæg må undervisningen klargøre lærergerningens etiske, pædagogiske og samfundsmæssige betydning.

Foruden at sikre tilegnelse af de nødvendige kundskaber og færdigheder må undervisningen både ved sit stof og sin form fremdrage fagenes kulturelle værdier og derved bidrage til at fremme elevernes personlige udvikling. Gennem arbejdsopgaver af forskellig art søges deres evne til selvstændig tilegnelse og vurdering af et stof og til mundtlig og skriftlig fremstilling udviklet. Gennem samtale og problemdiskussion øves deres selvstændige tænkning.

Undervisningen omfatter følgende fag: Praktisk skolegerning, pædagogik og psykologi, dansk med kendskab til svensk og norsk, regning, kristendomskundskab, historie med samfundskundskab, naturhistorie, geografi

med geologi, naturlære, skrivning, musik, legemsøvelser, håndarbejde (for kvindelige elever) og engelsk eller tysk.

Arbejdet bygger i videst muligt omfang på elevernes selvstændige iagttagelser, undersøgelser og forsøg i laboratorier eller andre faglokaler og i naturen, på ekskursioner, museer og lejrskoler eller ved studiebesøg m. v. Arbejdets resultater kan nedfældes i rapporter, benyttes til arbejdsopgaver eller foredrag.

I fagene pædagogik og psykologi, dansk litteratur, kristendomskundskab og historie skal der - og i andre fag kan der - gives skriftlige opgaver, hvis besvarelser indgår i bedømmelsen af eleven.

Linieuddannelsen. Eleverne skal under hensyntagen til deres forudsætninger vælge linieuddannelse. Denne uddannelse tilsigter at give en dyberegående undervisning med særlig sigte på folkeskolens højere klasser, herunder eksamensafdelingerne.

Fri læsning. Herudover skal eleverne kunne vælge en videregående undervisning inden for seminariets fagkreds. Denne undervisning tilrettelægges som et interessebetonet og personligt studium, der har til formål at tilskynde eleverne til fortsat beskæftigelse med pædagogiske, faglige eller almenkulturelle emner.

Afgangsprøven. Adgang til at gå op til lærereksamen har enhver, der på et seminarium har gennemgået den dertil sigtende undervisning, såfremt seminariet indstiller ham dertil.

Ved afgangsen gives der dimittenderne et bevis, indeholdende en af seminarierektoren efter forhandling med lærerrådet afgivet udtalelse om deres kundskaber og egnethed for lærergerningen, herunder en særlig udtalelse om deres deltagelse i praktisk skolegerning samt om deres arbejde i hvert af de humanistiske fag, samt de ved afgangsprøven opnåede karakterer.

I fagene pædagogik og psykologi, dansk litteratur, kristendomskundskab og historie afholdes ingen eksamen, men der afgives en udtalelse om dimittendens arbejde i fagene.

I fagene tegning, skrivning, musik, legemsøvelser, håndarbejde, sløjd og skolekøkken afholdes ingen eksamen, men der gives standpunktskarakterer fastsat af den pågældende faglærer, betegnende det standpunkt, eleven har nået ved afslutningen af undervisningen i det pågældende fag.

I fagene musik, legemsøvelser, sløjd og skolekøkken gives standpunktskarakteren for enkelte discipliner: *musik*: 1. sang, 2. violin og/eller klaverspil, 3. musikkundskab; *legemsøvelser*: 1. praktiske øvelser, 2. teori; *sløjd*: 1. fremlagte arbejder, herunder tegning, 2. værktøjsskøtsel; *skolekøkken*: 1. praktisk husgerning, 2. teori.

Eksamen afholdes i fagene skriftlig dansk, sproglig dansk, regning, matematik, naturhistorie, geografi med geologi, naturlære, engelsk, tysk og fransk.

Det er en forudsætning for oprykning i en højere klasse, at eleven på tilfredsstillende måde har gennemgået den nærmest forudgående klasse. Der skal herved bl. a. tages hensyn til, hvad eleven har præsteret ved de skriftlige øvelser i de eksamensfri fag.

Seminariet foretager inden udgangen af 2. klasse (ved den 3-årige uddannelse: 1. klasse) en bedømmelse af eleverne, således at de afgjort uskikkede udskilles. Der tages herved hensyn til elevernes kundskaber og evner samt til deres pligtfølelse, adfærd og karakteregenskaber iøvrigt.

Ved udgangen af sidste klasse afgør seminarirektoren i forbindelse med lærerrådet, om en elev har bestået lærerprøven. Elevens indstilling til lærergerningen og hans adfærd i øvelsesskolerne må tages i betragtning, og betegnelsen *ret egnet* må i det mindste kunne opnås.

Desuden kræves, at elevens faglige standpunkt som helhed kan betegnes som tilfredsstillende.

Elever, der ikke tilhører folkekirken, kan forlange sig fritaget for deltagelse i kristendomskundskab, og elever, der skønnes ikke at kunne få tilstrækkeligt udbytte af undervisningen i legemsøvelser, håndarbejde og musik, kan af seminariet efter forhandling med vedkommende faginspektør fritages helt eller delvis for undervisning i faget.

PRAKTIKUNDERVISNING

Seminiariets almindelige undervisning i praktisk skolegering foregår i *N. Zahles Seminariskole*. Da seminariet i de sidste år har haft mange parallelklasser, har det været umuligt for seminariskolen alene at overkomme arbejdet. Københavns skoledirektion har med stor elskværdighed givet seminariet tilladelse til, at undervisningen til dels kunne foregå på københavnske kommuneskoler. I året 1959 har *Den Classenske Legatskole*, *Ny Carlsbergvejens skole* og *Østrigsgades skole* med stor hjælpsomhed og dygtighed bistået seminariet, der er inspektører og lærere ved disse skoler megen tak skyldig.

*

Som et led i praktikundervisningen udsendes eleverne til »praktikanttjeneste« i 3 måneder for at få en sammenhængende praktikundervisning og for at se andet end den almindelige øvelsesskole. De skal altså prøve at gennemføre ikke blot enkelte praktiktimer, men leve med i hele skolens liv dag ud og dag ind i tre måneder. Så længe vikartiden opretholdes, forkortes de tre dog til to.

I efteråret 1959 har 3s og 3a været udsendt. Vi havde planlagt en turnus, således at eleverne fulgtes ad to og to, idet der særligt toges hensyn til de pågældendes liniefag.

Hvert hold kom to uger på en landsbyskole, to uger på Fælledvejens hjælpeskole i København og fire uger på Frederiksborg byskole eller Hillerødsholmskolen. Tanken var altså, at de skulle leve med i skolens liv under en lærers vejledning, og at de på denne måde kunne erfare lidt om forholdene i en landsbyskole, en hjælpeskole og en provinsskole. Det er vor erfaring, at denne praktikanttjeneste betyder et godt supplement til praktikundervisningen for elever, der ellers kun oplever en københavnsk øvelses-skole. Seminariet retter en varm tak til de skoleledere og -lærere, som har undervist vore elever. Både i Hillerød, på Fælledvejens skole og i de mange landsbyskoler har man mødt vore elever med den største elskværdighed, og der er fra lærernes side lagt et stort arbejde i planlægningen og gennemførelsen af denne undervisning. Vore elever har set nogle glimt af, hvor rigt og smukt et liv der kan røre sig i en skole. Det er nok værd at sige tak for.

*

I sammenhæng med undervisningen i praktisk skolegering arrangeres en række *institutionsbesøg*: børnehaver, Ordblindeinstituttet, skolehjemmet på Gl. Bakkehus, Furesølejren, Ebberødgaard, Andersvænge, hjælpeklasser, Friluftsskolen, Statens Kostskole for Døve, Pædagogisk studiesamling, forsøgsklasser.

Også til alle disse institutioner retter seminariet sin hjerteligste tak.

EKSKURSIONER - FOREDRAG - FESTER

Allerede i august 1932 oprettede N. Zahles Seminarium for første gang en *lejrskole*, hvis vigtigste opgave det var at give eleverne i 2den klasse en udvidet undervisning i geografi og naturhistorie. - Forsøget lykkedes så godt, at seminariet de følgende år har fortsat dette arbejde, og re-

sultaterne har svaret til forventningerne. Eleverne har på denne måde fået uddybet deres forståelse af de to fag, og de har senere draget erfaringer fra lejrskolen ind i deres egen undervisning.

Som oftest har arbejdet i lejrskolen været henlagt til Sydbyn; i de sidste mange år har Håndværkerskolen i Ollerup, hvor forstander Mindedal Rasmussen og frue med stor elskværdighed og hjælpsomhed har stillet deres store og smukke lokaler til rådighed for arbejdet, huset vore elever. Eleverne er delt i to hold, og hvert af holdene arbejder ca. 1 uge med et af fagene geografi eller naturhistorie. Forud for elevernes selvstændige arbejde går instruktionskursus (orientering - brug af redskaber m. m.). Til støtte for arbejdet indrettes der interimistiske faglokaler, hvor eleverne kan benytte den af seminariet medbragte faglitteratur, akvarier, mikroskop m. m. Eleverne er altid gået op i arbejdet med stor iver og interesse, og opholdet har været til megen glæde for dem.

Foruden lejrskoleopholdet arrangeres en del *ekskursioner* til støtte for undervisningen i geografi og naturhistorie f. eks. til Bornholm, Helsingør, Stevns, Saltholm, Dyrehaven etc.

*

Seminariet lader i løbet af læseåret afholde en del *foredrag* om aktuelle spørgsmål, ligesom der - oftest i samarbejde med elevrådet - arrangeres en række *fester*: velkomstfest for de nye elever - efterårsfest med komedie - julefest - forårsbal m. m.

N. ZAHLES SEMINARIEKOR 1959

17. marts: Musikgudstjeneste i Bethlehemskirken med opførelse af »Roskildepassionen« (musiklinjeholdskor).

19. marts: Medvirken ved torsdagstimekoncert med madrigaler af Widmann og Dowland.

Androkles og løven 1959

24. *marts*: Musikgudstjeneste i Grøndalslund kirke med opførelse af »Roskildepasjonen« (linjeholdskor).

13. *juni*: Musik ved dimissionsfest. Stort kor: Erdmann: Wohlauf, Ihr Gäste. Henrik Rung: Hans Tavsens, Gurre, Mettelil med kgl. operasanger Niels Brincker som solist. Linjeholdskor (dirigeret af Helga Skydsgaard): Kanon: Was kann doch auf Erden. A. P. Berggreen: Hel sjælden rørtes pen og bog. Anonym: Snart bortile livets dage.

13. *september*: Deltagelse i Musikpædagogisk Forenings elevkoncert i Tivolis koncertsal med tre korsange (linjeholdskor).

17. *september*, 2. *oktober*, 16. *oktober*: Optagelse i radiohuset til skoleradioen af Thomas Alvad/Olaf Holst: »I Cirkus - en sangcyklus« (linjehold) sammen med en klasse fra seminarieskolen.

23. *september*: Optagelse i radiohuset til svensk skole-radio af folkemelodien »En yndig og frydefuld sommertid« (linjeholdskor) sammen med en klasse fra seminarieskolen. Desuden optoges to korsange med linjeholdskor.

19. *november*: Musik ved N. Z. S.' møde. Opførelse af Bjørn Hjelmberg: 4 korsange til tekster af danske digtere.

25. *november*: Udsendelse i radio af Bjørn Hjelmbergs 4 korsange i anledning af udgivelsesserien »Folke- og Skolemusik«'s 25 års jubilæum.

18. *december*: Musik ved seminariets juleafslutning i Trinitatis kirke. Diderich Buxtehude: »Et ønsker jeg til Gud«, kantate for kor, soli og strygere med orgel. Johannes Eccard: 3 kirkelige festsange: »O Jesus, Guds udkârne«, »Om Kristi fødsel«, »Maria går over bjergene«.

BETALINGSFORHOLD

For undervisningen på seminariet betales for tiden 600 kr. årligt, fordelt i 10 rater (august-maj).

I eksamensafgift betales 25 kr. Enhver, der indstiller sig til optagelsesprøven til 1ste klasse, betaler 10 kr.

Hvis en elev udmelder sig, må der betales for den måned, i hvilken udmeldelsen sker, og for den følgende.

I tilfælde af ekstraordinære prisforhøjelser forbeholder seminariet sig ret til at ændre betalingsforholdene.

Alle elever betaler 10 kr. årligt til elevrådet.

ELEVUNDERSTØTTELSER OG LEGATER

Statsunderstøttelse

Staten yder ved årlige bevillinger på finansloven et meget betydeligt beløb til understøttelse af seminarieelever. Understøttelse kan søges af elever i alle seminariets klasser samt af elever, der går i præparandklassen den 1. oktober.

Understøttelsen uddeles normalt i 2 rater, den ene i oktober, den anden i februar. Et af seminariet nedsat lærerråd fordeler statsunderstøttelsen. I såvel seminarieklasserne som i præparandklassen uddeles understøttelsen i portioner, der ikke må udgøre mindre end 400 kr. eller mere end 2400 kr. pr. år. Ved uddelingen skal der foruden til elevernes trang tages hensyn til deres flid, dygtighed og anlæg for lærergerningen.

I læseåret 1959-60 har 154 elever af 300 haft statsunderstøttelse. (Præparandklassen ikke medregnet).

Fripladser

Staten yder hjælp til privatseminariernes elever til nedbringelse af udgifterne til undervisningen. Hjælpen ydes i form af hele og halve fripladser, der fordeles af seminariets lærerråd og uddeles samtidig med statsunderstøttelsen.

I læseåret 1959-60 har 74 elever haft hel friplads og 37 halv friplads af ialt 300 elever. (Præparandklassen ikke medregnet).

Amtsunderstøttelse ydes af visse amter. Beløbene har i de senere år erfaringsmæssigt ligget på 200-300 kr. årlig. Ansøgningen skrives på skema, der rekvireres fra det pågældende amts skolerådskontor, og indsendes almindeligvis i september-oktober.

Private legater

Margrethe Rogens legat. Afdøde fabrikant Julius Rogen og hustru Anna Rogen født Funcke har oprettet et legat, kaldet »Margrethe Rogens legat«, hvis renter efter seminariets indstilling af skoledirektionen anvendes til to dygtige, værdige og trængende unge pigers undervisning til uddannelse til kommunelærerinder i frøken N. Zahles Skole.

Den årlige legatrente beløber sig ialt til ca. 2000 kr., og der vil altså hvert år kunne udbetales 2 portioner à ca. 1000 kr., der tilfalder 2 elever på N. Zahles Privatseminarium.

Det er en betingelse, at ansøgeren skal have gået i kommuneskole.

*

»*Viggo Triers legat for elever ved N. Zahles Privatseminarium*« uddeles to gange i løbet af hvert skoleår. Legatet, hvis kapital udgør 5000 kr., bortgives af en komité, der består af 3 af seminariets elever og af 2 af seminariets lærerkreds, af hvilke den ene er rektor. Det skal anvendes til rekreation for overanstrengte seminarieelever - f. eks. til ferieophold, eller til boghjælp, klæder, kost el. lign. - ikke til fri undervisning.

*

»*Marie Elisabeth Marstrands Mindelegat*«. Legatet, der uddeles med 2 portioner à ca. 100 kr. to gange årligt til unge piger, der i København uddanner sig til lærerinder, bestyres af rektor for N. Zahles Seminarium.

*

»*Apoteker A. V. Krarup og hustru Anna Marie f. Dej-*

gaard's legat til fordel for N. Zahles Privatseminarium«. Legatet skal i følge testamentarisk bestemmelse uddeles til en ung pige, som læser til lærerindeeksamen, i det sidste studieår. Legatportionen er ca. 200 kr.

*

»*Martha Steinthals legat for ubemidlede elever på N. Zahles Privatseminarium*«. Legatet er på 7000 kr. Renten uddeles årligt på frøken Steinthals fødselsdag den 26. januar af seminariets rektor.

*

Købmand H. C. Hansen og Efterladtes Mindelegat for ubemidlede kvinder til hjælp ved uddannelse til selverhverv uddeles årlig i juni termin i portioner på 100 kr. til ubemidlede, flittige kvinder med gode evner, der vil uddanne sig som lærerinder (dog ikke i musik) eller til at gå handelsvejen. *Elever fra N. Zahles Skoler er særlig beretigede til at erholde legatet.*

*

En gammel elevs legat. Legatet uddeles hvert år i januar måned af seminariets rektor.

*

Døtre af kongelige embedsmænd, der er elever på N. Zahles Seminarium, kan ansøge om gratis undervisning fra *legatet for uformuende embedsmænds døtres frie uddannelse.*

Elever kan desuden søge understøttelse fra

Det Classenske Fideikommis, C. W. Gerickes Legat, Julius Skrikes Stiftelse, Handelsskolens Legat for Kvinder, Egmont H. Petersen's Fond. Dansk Kvindesamfunds legater.

Dansk Studiefond yder rentebillige lån til seminarieelever, der har gennemgået 1. klasse, og som er i økonomisk trang. Endvidere kan lån opnås fra *Ungdommens Uddannelsesfond*. Nærmere oplysninger fås på seminariet.

SEMINARIESKOLEN

Skolen har en forskole på 5 klasser, en mellemskole på 4 klasser og en eetårig realklasse. Efterhånden som skoleloven af 1958 gennemføres, opbygges skolen som en 7-årig hovedskole og en 3-årig realafdeling.

Betalingen er fra 28-34 kr. månedlig i 11 måneder. (Se nærmere det særskilte program.)

Bestyrerinden, frøken *Kristine Lund* træffes mandag, onsdag, fredag 13-14, Linnésgade 8¹.

KURSUS TIL FAGLÆREREKSAMEN

Til 1ste del af denne eksamen har en kreds af lærere ved *N. Zahles Skole* under selvstændig ledelse oprettet et kursus 1. oktober 1905. Kursus ledes af fhv. overbestyrerinde frøken *K. Bagge* og rektor *Mogens Kabel*. Nyt læseår begynder 1. september. Adresse: Nørrevoldgade 7, Kbh. K. Telefon: MInerva 299 A.